

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

**VÝVOJ MIGRACE Z POHLEDU EVROPSKÉ UNIE A
MOŽNOSTI SPOLEČNÝCH POSTUPŮ PŘI JEJÍM
ŘEŠENÍ**

Diplomová práce

**The development of migration from the view of European Union
and the possibilities of common approaches when solving it**

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Lukáš Habich Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Anežka VAŇKOVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 7. března 2023

Anežka Vaňková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce Mgr. Lukášovi Habichovi Ph.D., dále bych ráda poděkovala konzultantovi mé práce JUDr. Miloslavovi Smetanovi za poskytnutí věcných a užitečných rad v průběhu zpracování. Chtěla bych poděkovat i plk. Mgr. Tomášovi Hammerschmiedovi za ochotu k poskytnutí rozhovoru.

Anotace

Práce je zaměřena na téma migrace z pohledu Evropské unie. Za použití literárních a internetových zdrojů vysvětluje příčiny, členění migrace a stručně popisuje její historický vývoj na území Evropy od 2. světové války. V práci je zahrnuta současná právní úprava migrace společně s orgány EU, které se jí zabývají. Následně za využití analytických metod vyobrazuje statistický vývoj legální i nelegální migrace v EU. Cílem práce je přinést komplexní souhrn a zhodnocení tématu vývoje migrace, proto je v práci zahrnuta i analýza migračních aspektů zakončená SWOT analýzou. Dále je za účelem dosažení cíle proveden empirický výzkum a práce je zakončena shrnutím společných postupů řešení migrace v EU.

Klíčová slova

Legální migrace* nelegální migrace* Evropská unie* statistický vývoj* vnější hranice* azylový systém* návratová politika

Annotation (anglicky)

The master thesis is focused on the topic of migration from the point of view of the European Union. Using literary and internet sources, explains the causes and types of migration and briefly describes its historical development in Europe since World War II. The work includes the current legal regulation of migration together with the EU bodies that deal with it. Subsequently, using analytical methods, it depicts the statistical development of legal and illegal migration in the EU. The aim of this work is to provide a comprehensive summary and evaluation of the topic of migration development, therefore the work also includes an analysis of migration aspects ending with a SWOT analysis. Empirical research is conducted to achieve the aim, and the work ends with a summary of common procedures for solving migration in the EU.

Keywords (anglicky)

Legal migration* illegal migration* European Union* statistical development* external border* asylum system* return policy

Obsah

Úvod	7
1 Migrace.....	9
1.1 Členění migrace.....	11
1.1.1 Členění podle motivace k migraci.....	11
1.1.2 Legální a nelegální migrace.....	12
1.2 Historický vývoj migrace v Evropě po 2. světové válce.....	13
2 Právní úprava migrační problematiky na úrovni Evropské unie	19
2.1 Vznik Evropské unie	19
2.2 Současná právní úprava migrace na úrovni Evropské unie	22
2.3 Orgány Evropské unie zabývající se migrací	29
2.3.1 Agentury Evropské unie	31
2.3.2 Nevládní organizace.....	33
3 Statistický vývoj migrace v rámci Evropské unie	34
3.1 Statistický vývoj nelegální migrace v rámci Evropské unie	42
4 Analýza aspektů legální migrace	50
4.1 Pozitivní aspekty legální migrace.....	50
4.2 Negativní aspekty legální migrace	52
4.3 SWOT analýza.....	54
5 Empirický výzkum.....	58
5.1 Výzkumné cíle a hypotézy	58
5.2 Rozhovor s odborníkem.....	59
5.3 Dotazníkové šetření – veřejnost	66
5.3.1 Vyhodnocení výzkumu	73
6 Společné postupy řešení migrace z pohledu Evropské unie	75
Závěr	79
Seznam použitých zdrojů.....	81
Seznam grafů, tabulek a obrázků	92
Seznam příloh	94
Příloha A – Otázky k rozhovoru	I

Příloha B – Informovaný souhlas.....	II
Příloha C – Dotazníkové šetření.....	III

Úvod

Tématem mé diplomové práce je, jak již avizuje název, vývoj migrace z pohledu Evropské unie a možnosti společných postupů při jejím řešení. Migrace je aktuálním tématem současnosti a stejně tak i mnoha minulých let. To je též důvodem proč se jí chci ve své práci zabývat. Na migraci v rámci Evropské unie se dá nahlížet ze dvou pohledů, respektive se dělí na migraci vnitřní i vnější. Tudíž nejen migraci občanů jednoho státu unie do druhého, ale i migraci příslušníků třetích zemí do států EU. Právě vnější migraci se v mé práci dostane většího prostoru. Bude předmětem nejen statistického vývoje migrace v rámci EU, ale i empirického výzkumu, protože právě tento typ migrace je předmětem diskuzí světových politik. Se slovem migrace se v posledních letech mezi širokou veřejností obyvatel evropských zemí často asociují negativní myšlenky, přestože legální migrace je žádoucí a nutná. Tuto svou hypotézu o veřejném mínění občanů EU, potažmo i obyvatel ČR, potvrdím či vyvrátím v dotazníkovém šetření, které bude součástí čtvrté kapitoly. Vnímání pozitivních aspektů migrace bylo dle mého názoru upozaděno hlavně kvůli migrační krizi, která vyvrcholila v roce 2015. Obrovské množství příchozích lidí do států EU pocházejících zejména z oblasti Blízkého východu vedlo k otevření otázek spojených s bezpečností, stabilitou politických systémů, udržitelností výdajů sociálního státu, ale i ke strachu o státní identitu. Vedení různých politických agend, zaměřených na „ochranu obyvatel před migranty“, v kombinaci s hluboko v podvědomí veřejnosti zarytou, řadou teroristických útoků spáchaných teroristickými skupinami jako je Al-Kaida či Islámský stát pocházejících právě z Blízkého východu, podnítilo u většiny obyvatel strach, ale i nechuť tyto lidi přijmout. Migrační krize způsobila vnitřní nestabilitu, demografické, ekonomické ale i environmentální problémy, byla a stále je velkou výzvou pro Evropu. Došlo k zavedení řady opatření pro kontrolu vnějších hranic, migračních toků a celkovému zvýšení úsilí o vytvoření bezpečné migrační politiky.¹ Nelegální migrace je sice v současnosti nižší než v roce 2015, ale stále představuje hrozbu. Další velkou událostí současnosti je, v souvislosti s migrací,

¹ Migrační politika EU. *Consilium Europa* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/>

válka na Ukrajině. Ta donutila miliony tamějších obyvatel k útěku a státy EU tak čelí další výzvě, kdy je kontrola a regulace migrace velice ztížená, a proto je udržitelný a spravedlivý migrační systém EU nepostradatelný.

Má práce bude členěna do pěti hlavních kapitol, z čehož první dvě kapitoly budou spadat do teoretické části a budou vycházet zejména z literární rešerše. V první kapitole vymezím pojem migrace a její členění, dále popíšu její historický vývoj v rámci EU v období po 2. světové válce do současnosti. Druhou kapitolu věnuji právní úpravě, orgánům, agenturám a nevládním organizacím zabývajících se migrací na úrovni EU.

Ve třetí kapitole se budu věnovat statistickému vývoji migrace v EU, použiji metodu klasifikační analýzy vycházející z empirického výzkumu – konkrétně deskriptivní statistiky zpracované Evropským statistickým úřadem. Klasifikační analýza tkví v rozkladu daného datového souboru na jednotlivé, pro mou práci zajímavé, hodnoty včetně přeskupování těchto hodnot tak, abych mohla provést jejich komparaci. Výstupem z této analýzy budou mnou vytvořené grafy a tabulky vyobrazující přehledný vývoj různých migračních hodnot ve sledovaném období. Ve čtvrté kapitole provedu analýzu migračních aspektů s rozdělením na pozitivní a negativní, budu vycházet z literárních zdrojů, ale i z vlastních úsudků. Kapitola bude zakončena vytvořením SWOT analýzy. Pátá kapitola nese název empirický výzkum, který bude zaměřen na zhodnocení migrace do EU. Bude proveden na základě kvalitativního a kvantitativního sběru dat, konkrétně strukturovaným rozhovorem a dotazníkovým šetřením. Vyhodnocení výzkumu bude obsahovat komparaci poznatků autorky s názory odborníka a veřejnosti. Kapitola šestá bude věnována možnostem společných postupů při řešení migrace v EU.

Cílem mé práce je zpracování logicky uspořádaného textu, který bude pro čtenáře pochopitelným souhrnem a zhodnocením tématu vývoje migrace z pohledu Evropské unie. Dále vlastními poznatky podpořenými názory odborníka z praxe, ale i veřejnosti zhodnotit současný stav migrace v EU a uvést společné postupy při jejím řešení.

1 Migrace

Migrace je jev, který doprovází lidské dějiny od nepaměti a s velikou pravděpodobností bude součástí lidstva navždy. Migraci lze definovat mnoha způsoby. Zvolila jsem si definici dle Velkého sociologického slovníku, který říká že se jedná o: „*prostorové přemísťování osob přes libovolné hranice (zpravidla administrativní), spojené se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, případně natrvalo.*“² Obecně je termín migrace spojován, i podle definice OSN, která za migranta označuje osobu, která pobývá na území jiného státu po dobu delší, než je jeden rok, s delším, případně trvalým pobytem.³

Zdrojové země, tedy země odkud lidé nejčastěji emigrují a cílové země, do kterých nejčastěji imigrují se v průběhu let proměňovaly. Nyní lze říci, že zdrojovými zeměmi jsou rozvojové státy a cílovými zeměmi jsou státy EU, Velká Británie a Severní Amerika, i když tomu nebylo vždycky tak. Důvodů proč se lidé rozhodnou přesunout své bydliště, svůj domov, do jiného státu může být mnoho, ale je jasné, že se nejedná o snadné rozhodnutí. Základem jsou informace o tom, v jakých zemích jsou vyhlídky pro lepší život a jaké podmínky je pro to třeba splnit. Globalizace společnosti je nepochybně jedním z faktorů, který informování o možnostech, jaké mají lidé, kteří se rozhodují o změně místa pro život, výrazně ulehčil.

Migrace je složitým multidisciplinárním fenoménem. Vymežit veškeré její důvody a příčiny je nad rámec této práce. Pokusím se některé z nich shrnout v tzv. push-pull teorii, která byla v 60. letech 20. století rozpracována autory: Everettem S. Leem a Cliffordem J. Jansenem a následně byla přebírána do dalších publikací. Co nám tedy push-pull teorie říká? Každý migrační pohyb je výsledkem dvou základních vlivů, kterými mohou být negativní podmínky různého druhu v místě pobytu (tzv. push faktor) nebo naopak přitažlivost, vidina pozitivních podmínek pro život v jiném místě (tzv. pull faktor). Push faktory mohou být důvody: ekonomické (např. nedostatek pracovních míst s řádným finančním

² PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s.724. ISBN 80-718-4311-3.

³ PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2014, s.7. ISBN 978-80-7418-228-0.

ohodnocením, sociální systém daného státu), politické (např. nesouhlas s politickým režimem zdrojového státu, diskriminace, nedostatečné poskytování zdravotní péče), enviromentální (např. zdrojová země je často postihována přírodními katastrofami, podnebí zhoršující podmínky pro život), kulturní, rodinné a další. V rozhodování o migraci hrají podstatnou roli i pull faktory, kterými mohou být například opět důvody: ekonomické (lepší pracovní příležitosti, možnost kariérního růstu a lepší finanční ohodnocení), politické (politická a náboženská svoboda, lepší podmínky pro život), s tím související: rozvinutý průmysl, přístup ke vzdělání, funkčnost státního aparátu v oblasti bezpečnosti a v neposlední řadě i vhodné enviromentální podmínky. Většinou se jedná o kombinaci těchto faktorů, která vede k migraci.⁴

Pojem čistá migrace se vyjadřuje rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob a lze ji také označit jako migrační přírůstek nebo migrační saldo.⁵ Regulace migrace a snaha o to, aby byla přínosem ideálně jak pro zdrojové, tak pro cílové země není jednoduchým úkolem. S tímto úkolem se potýkají migrační politiky jednotlivých států. Tato práce se bude zabývat migrační politikou EU a tím, jak se vyvíjela. Migrační politika představuje komplex opatření směřujících k regulaci a řízení pohybu osob, zejména přes vnější hranice EU. Evropská unie může tato opatření vykonávat prostřednictvím právních předpisů, které vydává. Dle mého názoru nejpodstatnější právní předpisy, vztahující se k migraci, uvedu ve druhé kapitole postupně podle let, kdy byly vydávány tak, aby bylo možné sledovat jejich vývoj. Jaký má migrace vliv na zdrojové a cílové země (v rámci EU) dále rozeberu ve třetí kapitole.

⁴ PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2014, s.16-17. ISBN 978-80-7418-228-0.

⁵ PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019, s.7. ISBN 978-80-7394-751-4

1.1 Členění migrace

V této podkapitole uvedu, jak lze migraci dělit. Jednotlivé druhy migrace, jejichž vymezení jsem si zvolila, se navzájem prolínají a je třeba je brát v potaz při hodnocení jednotlivých aspektů migrace.

1.1.1 Členění podle motivace k migraci

Na základě rozdílných motivačních faktorů, které vedou k migraci, ji můžeme členit na dobrovolnou a nedobrovolnou, případně nucenou. V souvislosti s motivačními faktory se můžeme setkat kromě pojmu migrant i s dalšími pojmenováními. Nejčastěji se jedná o základní rozdělení na pojmy migrant a uprchlík. Za migranta se považuje osoba, která dobrovolně odchází ze svého domova za účelem nalezení lepších podmínek pro život. Uprchlíkem je naopak osoba, která nedobrovolně utíká před nepříznivou životní situací. Motivátorem je tedy oprávněný strach ze ztráty svobody či dokonce života. Důvody mohou být náboženské, rasové, národnostní, sociální, politické, ekonomické nebo enviromentální. Častým příkladem masového uprchlictví je válečný konflikt, prudce zhoršující životní prostředí neumožňující obživu či radikalizace politického spektra. Terminologie ovšem není zcela sjednocená, pod pojmem migrant může být zahrnut i nedobrovolný přesun.⁶

Rabušic a Burjanek uvádějí následující dělení:

- **Uprchlíci** – Podle Ženevské úmluvy: *„Osoby, které se z důvodu odůvodněných obav z pronásledování kvůli své rase, náboženskému vyznání, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo kvůli svým politickým názorům zdržují mimo území země, jejímiž jsou státními občany. Kvůli některé z výše uvedených obav nemohou nebo nechtějí využít ochranu země svého původu. Platí tzv. zásada nenavracení, která je jádrem současné ochrany uprchlíků v rámci mezinárodního práva.*

⁶ DOBOŠ, Bohumil a Martin RIEGL. *Mezinárodní migrace pohledem politických věd: historie, teorie a současné otázky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2022, s.15. ISBN 978-80-87-558-35-5.

Uprchlíci současně musí dodržovat zákony země, která je přijala, a prokázat, že jsou jejich obavy z pronásledování opodstatněné.“⁷

- **Ilegální migranti** – osoby vstupující a pobývající na území daného státu bez příslušného oprávnění
- **Dočasní pracovní migranti** – migrují do dané země za účelem dočasné pracovní činnosti, po vypršení pracovní smlouvy odcházejí zpět do své země původu
- **Vysoce kvalifikovaní migranti** – osoby, které dosáhly vysokoškolského vzdělání v zemi svého původu či mají zkušenosti se zastáváním vrcholových pozic
- **Žadatelé o azyl** – Definice podle Evropského parlamentu: „*Lidé přicházející do jiné země, kde formálně podají žádost o právní i materiální pomoc a mezinárodní ochranu, protože jsou ve své zemi původu pronásledováni. Odůvodněnost své žádosti musí žadatel prokázat. Lidé prchající ze třetích zemí musí v tuto chvíli požádat o azyl v první zemi EU, do které vstoupí. Tím se stávají žadateli o azyl. Právní postavení uprchlíka nebo jinou formu mezinárodní ochrany obdrží až poté, kdy je jejich žádost pozitivně vyhodnocena národními orgány země, kde o azyl požádali.“⁸*
- **Rodinní příslušníci** – osoby, které přišli do země na základě jedné z předchozích kategorií za svými příbuznými
- **Navrátilci** – osoby, které se po určitém čase stráveném v emigraci vrací do svých původních zemí⁹

1.1.2 Legální a nelegální migrace

Legální migrací je taková migrace, kdy osoba splní všechny podmínky pro vstup a pobyt na území daného státu, které jsou vymezené v zákoně. V rámci EU

⁷ Pilř ochrany uprchlíků: Ženevská úmluva slaví 70 let - Ministerstvo zahraničních věcí. Velvyslanectví SRN v Praze - Ministerstvo zahraničních věcí [online]. Copyright © Picture Alliance [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://prag.diplo.de/cz-cs/aktuelles/-/2472880>

⁸ Azyl a migrace v EU: Fakta a čísla o Evropské unii. *Evropský parlament: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170629STO78630/azyl-a-migrace-v-eu-fakta-a-cisla>

⁹ RABUŠIC, Ladislav a Aleš BURJANEK. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2003, s.9. ISBN 80-239-2257-2.

jsou tyto podmínky vymezené zejména v nařízeních EU a dále mohou být specifikovány národními právními předpisy členských států. Legální migrací se podle Ministerstva vnitra České republiky rozumí: „proces řízeného, státem kontrolovaného přistěhovalectví (prostřednictvím vízové praxe a pobytových oprávnění), obecně souvisí s pracovní migrací, migrací za účelem studia nebo sloučení rodiny.“¹⁰

Pojem nelegální migrace je širší a zahrnuje velké množství aktivit a procesů souvisejících s migrující osobou a jejím působením v jednotlivých státech. Jeho jednoznačné vymezení je komplikované. Jedná se o způsob vstupu na území cílové či tranzitní země, pobyt a následné ekonomické aktivity. Pokud migrant porušuje právní předpisy daného státu, pak se dostává do nelegální roviny. Může jedit o následující případy: občan třetí země vstoupí do členských zemí EU bez příslušného povolení k pobytu, nebo pobývá na území po delší dobu, než na kterou mu bylo povolení uděleno, či vykonává práci bez oprávnění.¹¹ Migranti se mohou posouvat z roviny legální do té nelegální a zase naopak. EU přijímá opatření proto, aby lidé, kteří prchají před nebezpečím ve své rodné zemi, mohli vstoupit na území členských států legálně a bezpečně.¹²

1.2 Historický vývoj migrace v Evropě po 2. světové válce

V této kapitole se pokusím vytvořit ucelený souhrn událostí, které od druhé světové války do současnosti ovlivnily vývoj migrace v evropských státech. I když se vznik evropských společenství a následný vznik evropské unie z časového hlediska kryje s událostmi, jež budou uvedeny v této kapitole, rozeberu jejich vznik pro lepší přehlednost až v kapitole následující.

¹⁰ Legální migrace - Fondy Evropské unie v oblasti vnitřních věcí. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/fondyeu/clanek/legalni-migrace.aspx>

¹¹ DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 31-33. ISBN 978-80-246-15-52-3.

¹² Jak EU řídí migrační toky. *Consilium Europa* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/managing-migration-flows/>

Druhá světová válka způsobila migraci obyvatelstva v různých formách. K masivním přesunům lidí před a v průběhu konfliktu docházelo z mnoha důvodů. Nejdominantnějším byla vlna antisemitismu, jehož základním prostředkem bylo přijetí Norimberských zákonů v Německu roku 1935. Přijímání těchto uprchlíků, mezi kterými byli kromě Židů i komunisté a další političtí odpůrci nacistického režimu v Německu, se stávalo v ostatních zemích Evropy problematické. Ve válečných letech (1939-1945) se počet nucených migrantů ještě mnohonásobně zvýšil. Jednalo se až o desítky milionů osob.¹³ Na Postupimské konferenci roku 1945, jež proběhla mezi zástupci největších zemí z vítězné koalice 2. světové války (Josif Stalin – SSSR, Harry Truman – USA, Winston Churchill, Clement Attlee – Spojené království), byl uznán v rámci poválečného uspořádání organizovaný odsun celkem zhruba 9 milionů osob z prostoru východní a střední Evropy zpět do Německa. Jednalo se často o 3. až 4. generace potomků osob, které byly původními kolonizátory regionů východní Evropy původem z Německa.¹⁴

Vzniklá uprchlická krize se týkala nejen Evropy, ale i Blízkého a Dálného východu. Vzájemná spolupráce mezi jednotlivými státy byla a je cestou k mírovému řešení konfliktů, zachování bezpečnosti a zajištění prosperity lidí. Mezinárodní spolupráce byla realizována na několika úrovních: Vznikla Severoatlantská aliance (NATO) a na základě Pařížské smlouvy byly položeny základy Evropské unie, jejímuž vzniku se budu dále věnovat ve 2. kapitole. V důsledku mezinárodní spolupráce byla též vytvořena Organizace spojených národů, která roku 1948 přijala Všeobecnou deklaraci lidských práv. Vzhledem k velkému množství nejen válečných uprchlíků, ale i bývalých obyvatelů koncentračních táborů, vězňů a lidí během války nuceně přemístěných či zavlčených, byla v rámci OSN zřízena organizace Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). V roce 1951 byla přijata Ženevská úmluva o uprchlících, jejímž účelem bylo zajištění základních lidských práv i uprchlíkům jejichž definici podle této úmluvy uvádím

¹³ ČAPKOVÁ, Kateřina a Michal FRANKL. *Nejisté útočiště: Československo a uprchlíci před nacismem 1933-1938*. Praha: Paseka, 2008, s. 22-23. ISBN 978-80-7185-840-9.

¹⁴ DOBOŠ, Bohumil a Martin RIEGL. *Mezinárodní migrace pohledem politických věd: historie, teorie a současné otázky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2022, s.32. ISBN 978-80-87-558-35-5.

výše.¹⁵ Další mezinárodní organizací, spadající pod OSN, byla například Správa Spojených národů pro pomoc a obnovu (UNRRA), založena již roku 1943 a též první organizací zabývající se otázkou masového uprchlictví. Vytvářela shromažďovací centra a snažila se o repatriaci či o přemísťování uprchlých osob. Tento nelehký úkol závisel hlavně na činnosti jednotlivých vlád, které musely zpracovat plán a schválit návrat či imigraci osob. Pomoc organizace v této oblasti spočívala obzvlášť v administrativním a technickém zázemí plánovaných akcí.¹⁶

Nástup studené války v roce 1947, zhoršování vztahů mezi Západem a Východem, ale i započetí občanských konfliktů např. v Jugoslávii či v Řecku, se promítlo do všech možných oblastí uprchlické krize. Organizace na podporu uprchlíků (IRO), jež převzala činnost organizace UNRRA, byla největším podílem sponzorována ze strany USA, Spojeného království a Kanady. Se stoupajícím napětím mezi socialistickými a kapitalistickými zeměmi podpora veřejnosti i politiků sponzorujících zemí klesala a tím se repatriační řízení značně komplikovalo. Frydryšková Yasin Jana ve svém článku uvádí: „obyvateli uprchlických center se stávali zejména lidé, kteří odcházeli kvůli hrozícímu komunistickému útlaku ve svých domovinách, či se z podobného důvodu nechtěli do svých domovů vrátit.“¹⁷ Emigrace z východoevropských zemí byla velice přísně regulována/zakázána, zdrojovými zeměmi migrace byly v době studené války zejména státy Asie, Afriky a Jižní Ameriky a západoevropské státy se staly cílovou destinací. Tyto migrační pohyby byly motivovány převážně nedostatkem pracovních sil v nekvalifikovaných profesích, což dávalo možnost uplatnění

¹⁵ PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019, s.23. ISBN 978-80-7394-751-4

¹⁶ ZÁHORKOVÁ, Lenka. Mezinárodněprávní ochrana uprchlíků a role UNHCR [online]. Praha, 2010 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/33070/DPTX_2010_1__0_35815_0_79721.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Magisterská diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, právnická fakulta. Mgr. Věra Honusková s. 7

¹⁷ FRYDRYŠKOVÁ YASIN, Jana. UNRRA a uprchlická krize po druhé světové válce. Operace „Displaced persons“. *HISTORICKÁ SOCIOLOGIE* [online]. 2018 (2), 65-82 [cit. 2022-11-18]. ISSN 2336-3525. Dostupné z: doi:10.14712/23363525.2018.50

i osobám s minimálním vzděláním a jazykovou vybaveností.¹⁸ Příchozí migranti či uprchlíci byli v období studené války a těsně po ní přijímáni v některých státech Evropy velice pozitivně s vyhlídkou jejich uplatnění na nekvalifikovaných pozicích, jako tzv. „levná pracovní síla“.¹⁹

Konec studené války a rozpad SSSR po roce 1990 spustil řadu událostí, které značně ovlivnily mezinárodní migraci nejen na území Evropy. Výraznými motivačními impulzy k migraci byla demokratizace života ve východních zemích a s ní přirozený rozvoj migračních toků. Evropské podniky se začaly modernizovat a rozšiřovat svou působnost, to způsobilo zvýšený odchod kvalifikovaných a vzdělaných lidí. Tento fenomén bývá nazývaný jako tzv. odliv mozků a brzy zproblematizoval ekonomickou budoucnost třetích zemí.²⁰ Dále to byla řada válek: První, kterou zmíním je válka v Jugoslávii. V souvislosti s ní muselo své domovy v letech 1991–2001 opustit mezi 2,7 a 4 miliony lidí. I přestože byl návrat uprchlíků zpět do zemí jejich původu, jednalo se především o obyvatele Kosova, Srbska, Albánie, Makedonie a Bosny a Hercegoviny, hlavním předmětem mírových smluv ukončujících válku, mnoho z nich na území střední Evropy pod statutem uprchlíků či vnitřně vysídlených osob zůstalo.²¹ Série konfliktů na Blízkém východě, válka v Afghánistánu, Iránsko-Irácká válka či válka v Zálivu, způsobila destabilizaci zdejších politických režimů, zasáhla ekonomiku v obrovském měřítku a poskytla příležitost pro povstání islámských teroristických organizací prosazujících radikální islám. Vojenská síla ze Západu byla jedním z nástrojů řešení těchto problémů, ale i tak zde byly a jsou podmínky pro život zdejších obyvatel náročné. Vznik Evropské unie umožnil řešení otázek spojených s migrací, jako je kontrola hranic a migrační politika, společnými postupy a na mezinárodní úrovni. S cílem harmonizovat migrační politiku v jednotlivých členských státech bylo na úrovni EU

¹⁸ DOBOŠ, Bohumil a Martin RIEGL. *Mezinárodní migrace pohledem politických věd: historie, teorie a současné otázky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2022, s.33. ISBN 978-80-87-558-35-5.

¹⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad), s. 59-70. ISBN 80-702-1540-2.

²⁰ KUČEROVÁ, Irah. *Střední Evropa: komparace vývoje středoevropských států*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 21-28. ISBN 978-80-246-3067-0.

²¹ Uprchlíctví a migrace ze zemí bývalé Jugoslávie. *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2022-11-23]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/uprchlictvi-ze-zemi-byvale-jugoslavie>

přijato mnoho právních předpisů, některé z nich zmíním ve 2. kapitole. Další otázkou, kterou bylo a je potřeba v souvislosti s válkami a nepříznivými životními podmínkami ve třetích zemích řešit je azylový systém. Základy společného evropského azylového systému vznikly na zasedání Evropské rady roku 1999 v Tampere. Následovalo vytvoření Haagského či Stockholmského programu, které měly za úkol konkretizaci cílů a priorit vytvořením konkrétních opatření a s tím související zajištění jejich důsledné implementace a soudržného uplatňování.²² Potřeba vytvoření jednotného a fungujícího azylového systému je opravdu velmi důležitá a stále aktuální. Právní předpisy související se společným evropským azylovým systémem též zmíním v druhé kapitole.

Situaci v arabských zemích se bohužel stále nepodařilo efektivně vyřešit, vlna migrace sílila a žádostí o poskytnutí azylu v některém ze členských států přibývalo. Nálada ve společnosti se na počátku 21. století po útocích z 11. září 2001, jež měla na svědomí islámská teroristická organizace Al-Kaida, změnila a příslušníci muslimských zemí měli v evropských státech problém s integrací. Migrační krize v Evropě vyvrcholila v roce 2015. Jak jsem již zmínila, životní podmínky z hlediska bezpečnostního, ekonomického, ale i sociálního byly pro lidi z určitých oblastí Středního a Blízkého východu na velice nízké úrovni. Protesty nazvané „arabské jaro“ jež vyvrcholily v roce 2011, měly za cíl zlepšení těchto podmínek a demokratizaci politických režimů. Proces demokratizace země se v některých zemích zažehnout podařilo, např. v Tunisku, ale bohužel ve státech jako je Libye, Jemen či Sýrie, došlo k rozpoutání rozsáhlých a komplikovaných mocenských soubojů, jejichž aktéry jsou i Islámský stát s různými odnožemi Al-Kaidy.²³

²² MEZINÁRODNÍ OCHRANA: Společný evropský azylový systém. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/spolecny-evropsky-azylovy-system.aspx>

²³ ROSŮLEK, Přemysl. *Sondy do studia (o) islámu v období "migrační krize": historická paměť a současná krize*. Praha: Dokořán, 2017, s.36. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-872-6.

Tyto události vedly k prudkému nárůstu žadatelů o azyl v zemích EU, jednalo se o miliony osob a migrační tlaky byly obrovské.²⁴ Celý průběh migrační krize v této práci popisovat ale nebudu. V následujících kapitolách se budu věnovat jejímu promítnutí do statistického vývoje migrace v EU, jaký byl její vliv na členské státy a též jaké prostředky k jejímu řešení byly ze strany EU použity.

²⁴ Před deseti lety se prohnalo Blízkým východem „arabské jaro“. Ohně revoluce v některých zemích hoří dodnes — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 2022-11-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3242226-pred-deseti-lety-se-prohnalo-blizkym-vychodem-arabske-jaro-ohne-revoluce-v-nekterych>

2 Právní úprava migrační problematiky na úrovni Evropské unie

Tato kapitola se, jak již název avizuje, bude věnovat právním předpisům na úrovni EU, které se zabývají cizineckou problematikou. Miloslav Smetana ve své publikaci uvádí: „Právní úpravu cizinecké problematiky lze vnímat jako soubor právních norem, které upravují právní postavení cizinců v jednotlivých státech a které jsou z obsahového hlediska odlišné od právní úpravy vlastních občanů. Dotýká se i dalších subjektů vstupujících do cizineckého režimu, včetně vlastních občanů jedná-li se o vazbu k cizineckému prvku.“²⁵ Jelikož je má práce vztahena právě na Evropskou unii, uvedu nejdříve proces jejího vzniku. Následně po vymezení nejdůležitějších právních předpisů evropského práva, popíšu orgány a nevládní organizace, které se migrací zabývají.

2.1 Vznik Evropské unie

Historie Evropské unie začíná po druhé světové válce, kdy v roce 1951 Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko podepsaly Pařížskou smlouvu (Smlouvu o EU) na jejímž základě vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), jehož cílem byla integrace energetického průmyslu na mezinárodní úroveň. Římskými smlouvami (Smlouva o fungování EU) podepsanými stejnými státy v roce 1957 vznikla další dvě společenství. Evropské hospodářské společenství (EHS) s cílem plošné ekonomické integrace a volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu a Evropské společenství pro atomovou energii (Euroatom) za účelem zajištění prosperity a využití jaderné energie pro mírové účely. Byly vymezeny 4 stupně ekonomické integrace: 1. zóna volného obchodu, 2. celní unie, 3. společný trh, 4. měnová a bankovní unie. V 60. letech 20. století bylo dosaženo 2. stupně integrace, vytvoření celní unie, odstranění cel mezi členskými státy a zavedení společných cel pro dovoz zboží ze třetích zemí. Dále byl na základě slučovací smlouvy vytvořen jeden ze tří pilířů

²⁵ SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I: stav k 1. září 2021*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s. 61. ISBN 978-80-7251-526-4.

Evropské unie – Evropské společenství, které slučovalo orgány všech tří zmíněných společenství.²⁶

Schengenský prostor, území, na kterém byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích za účelem volného pohybu, nejdříve zboží a služeb, následně i osob, vzniklo dohodou pěti evropských států (Německo, Francie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko) v roce 1985. Nyní je součástí schengenského prostoru 27 států, 22 z nich je členskými státy EU, zbylými státy jsou: Norsko, Island, Švýcarsko a Lichtenštejnsko, další podrobnosti uvedu v následující kapitole. Dalším milníkem v historii vzniku EU bylo přijetí jednotného evropského aktu roku 1986, který posílil roli Evropského parlamentu – k přijetí rozhodnutí stačil souhlas kvalifikované většiny místo jednomyslného souhlasu všech členských států, jak tomu bylo doposud. To vedlo k odstranění překážek v dosažení 3. stupně ekonomické integrace – zavedení společného trhu.²⁷

Maastrichtská smlouva, jakožto smlouva zakládající Evropskou unii, byla podepsána roku 1993. Tato smlouva významně posílila evropskou integraci, zavedla unijní občanství a nové oblasti spolupráce členských zemí, dále vytvořila již zmiňovanou tří pilířovou strukturu.

1. Pilíř: Evropské společenství neboli komunitární pilíř, představoval sjednocení ekonomických, sociálních, ekologických a dalších záležitostí
2. Pilíř: společná zahraniční a bezpečnostní politika v oblasti vnější bezpečnosti
3. Pilíř: spolupráce členských států v oblasti justice a spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti

Tyto 3 pilíře byly zastřešeny společnými orgány EU, 1. pilíř vznikl jako pilíř převážně nadnárodní, fungující na principu nadnárodní spolupráce, zbývající pilíře vznikly převážně jako pilíře mezivládní spolupráce.

²⁶ CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace - Evropská unie*. V Praze: Vysoká škola ekonomická, Nakladatelství Oeconomica, 2004, s. 10-28. ISBN 80-245-0854-0.

²⁷ Historie EU. *Evropská unie* [online]. [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_cs

Amsterodamská smlouva vstoupila v platnost roku 1999 a přinesla následující změny: některé politiky, které spadaly do 3. pilíře, přenesla do 1. pilíře, jednalo se o justiční spolupráci v občanskoprávních věcech, imigrační politiku, vízovou politiku a azylovou politiku, což s sebou neslo i fakt, že orgány EU mohly rozhodovat v těchto záležitostech kvalifikovanou většinou. Do 2. pilíře byla přidána obranná politika a systém schengenské spolupráce, jež do té doby fungoval mimo EU byl, přenesen do institucionálního a právního unijního rámce. 3. pilíř se zabýval policejní a justiční spoluprací v trestních věcech.²⁸

V roce 2002 po vypršení platnosti Pařížské smlouvy zaniklo ESUO a došlo ke svolání evropského konventu. Důvodem byla roztříštěnost a nepřehlednost evropského právního základu. Bylo nutné ho nahradit jednotným právním základem. Pod touto myšlenkou vznikla smlouva o Ústavě pro Evropu, k jejíž ratifikaci byl ovšem nutný jednotný souhlas všech členských států, který se nepodařilo získat. Vznikl tedy nápad vytvoření reformní smlouvy, kterou se stala smlouva Lisabonská. Před jejím podepsáním přinesla institucionální reformu smlouva z Nice, platná od roku 2003. Jejím cílem bylo reformou evropských orgánů zajištění efektivního fungování EU i po zvýšení počtu členských států. Podepsáním Lisabonské smlouvy roku 2007 se stala EU mnohem více koherentní. Většina rozhodování probíhá na nadnárodní úrovni, jednomyslné – mezivládní hlasování probíhá pouze v oblastech zahraniční a bezpečnostní politiky. Došlo tedy zvýšení kompetencí a pravomocí EU. Dále přinesla zrušení 3. pilířové struktury – pilíře se sloučily do jednoho. Výjimkou je spolupráce členských států v oblasti výzkumu a využívání jaderné energie pro obranné účely, tato politika byla vyčleněna mimo EU. Jedním z důvodů těchto změn byla i potřeba řešení vznikající migrační krize. S posílením role EU byly zavedeny i určité kompenzace pro členské státy, je to například možnost členských států z unie vystoupit, zlepšení postavení unijních občanů – Listina ochrany základních lidských práv občanů EU se stala závaznou. Dále mají

²⁸ Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. [online]. Copyright © [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>

například členské státy možnost kontroly nad tím, zdali EU nepřesahuje své pravomoci.²⁹

Evropská unie, jakožto převážně nadnárodní organizace, která politicky a ekonomicky integruje své členské státy a unijní občany za účelem posílení jejich ekonomické prosperity a bezpečnosti, je předmětem mé práce.

2.2 Současná právní úprava migrace na úrovni Evropské unie

Předtím, než uvedu nejdůležitější nařízení a směrnice vydané Evropskou unií upravující migraci, vrátím se k schengenskému prostoru. V souvislosti s ním je v právní úpravě migrace uváděno několik pojmů – je to zejména schengenské aquis – soubor právních předpisů tvořících základ schengenské spolupráce. Patří mezi ně například Schengenská dohoda, Schengenská prováděcí úmluva, Protokoly a úmluvy o přistoupení k Schengenské dohodě a Schengenské prováděcí úmluvě s příslušným Závěrečným aktem a prohlášeními, rozhodnutí a prohlášení Výkonného výboru a akty k provedení úmluvy, které byly vydány orgány, na něž Výkonný výbor přenesl své rozhodovací pravomoci a další legislativní dokumenty rozvíjející původní akty. Dalšími pojmy jsou vnitřní a vnější hranice. Vnějšími hranicemi jsou pozemní, vzdušné a mořské hranice členských států, které sousedí se třetími zeměmi a dále mezinárodní letiště členských států. Vnitřní hranice jsou společné pozemní hranice členských států, letiště členských států určená pro letecká spojení pouze mezi členskými státy, a námořní přístavy určené pro dopravu výlučně z území na území členských států.³⁰ Znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích je v gesci členských států, ale mělo by se jednat o krajní opatření.³¹

²⁹ ŠLOSARČÍK, Ivo a Zuzana KASÁKOVÁ. *Institute Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Praha: Grada, 2013, s. 9-23. ISBN 978-80-247-3567-2.

³⁰ Schengenská spolupráce - Aktuální informace o migraci. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/schengenska-spoluprace-schengenska-spoluprace.aspx>

³¹ Schengen: Průvodce evropským prostorem bez hranic | Zpravodajství | Evropský parlament. [online]. Copyright © AP Images [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>

Dostávám se k vybraným právním předpisům upravující problematiku migrace na úrovni EU. Zmíním právní předpisy z mého pohledu nejpodstatnější, budu je uvádět postupně podle let, kdy byly vydávány, aby bylo možné sledovat vývoj této právní úpravy. Jako zdroj mi bude sloužit oficiální webová stránka EU s názvem EUR-Lex, kde je možné právní předpisy vydávané na úrovni EU, vyhledat včetně jejich znění v češtině. Ještě je potřeba zmínit, že mezi základní právní předpisy patří kromě schengenského aquis i smlouvy uvedené v předchozí kapitole.

Začínám nařízením Rady (ES) č. 1683/95 ze dne 29. května 1995, kterým se stanoví jednotný vzor víz. To bylo důležitým krokem k harmonizaci vízové politiky členských států. Vízem je v tomto nařízení myšleno oprávnění udělené členským státem a umožňující vstup a pobyt na jeho území nepřekračující dobu 3 měsíců, nebo průjezd přes toto území, včetně pobytu v tranzitním prostupu letišť tohoto státu. Toto nařízení bylo pozměněno a aktualizováno například nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1370.³²

Dalším nařízením, které mělo přispět k bezpečnosti a sjednocení vízové politiky EU, je Nařízení Rady (ES) č. 333/2002 ze dne 18. února 2002 o jednotném vzoru formulářů pro připojení víza uděleného členskými státy držitelům cestovních dokladů, které nejsou uznávány členským státem, který formulář vydal.³³

Přispět k předcházení nedovolenému přistěhovalectví a nedovolenému pobytu mělo nařízení Rady (ES) č. 1030/2002 ze dne 13. června 2002, kterým se stanoví jednotný vzor povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí. Nyní platí pozměněná/zaktualizovaná verze, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2017/1954.³⁴

³² Jednotný vzor víz udělovaných příslušníkům zemí, které nejsou členy EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995R1683&from=CS>

³³ Nařízení Rady (ES) č. 333/2002 ze dne 18. února 2002 o jednotném vzoru formulářů pro připojení víza uděleného členskými státy držitelům cestovních dokladů, které nejsou uznávány členským státem, který formulář vydal. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R0333&from=CS>

³⁴ Jednotný vzor povolení k pobytu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R1030&from=CS>

Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícíchmi rezidenty a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU ze dne 11. května 2011, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany. Účelem těchto směrnic je stanovení podmínek, po jejichž splnění by mělo být v hospodářských a sociálních oblastech se státními příslušníky třetích zemí, kteří mají povolení k dlouhodobému pobytu či požívají mezinárodní ochrany, zacházeno stejně jako s občany členského státu. Tato integrace státních příslušníků třetích zemí je rozhodující pro podporu hospodářské a sociální soudržnosti.³⁵

Směrnice Evropského parlamentu a rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, byla přijata za účelem zjednodušení a posílení práva volného pohybu a pobytu.³⁶

Schengenský informační systém II (SIS II), obsahuje úřední záznamy týkající se následujících oblastí:

- osoby, kterým byl odepřen vstup nebo pobyt na území schengenského prostoru
- osoby, hledané za účelem zatčení a předání na základě evropského zatýkacího rozkazu
- osoby, hledané za účelem soudního řízení
- osoby nebo věci, pořízené pro účely skrytých kontrol nebo zvláštních kontrol
- věci, hledané za účelem zabavení nebo zajištění důkazů v soudním řízení.

Právní základ pro SIS II tvoří nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II) společně

³⁵ Státní příslušníci zemí mimo EU – pravidla dlouhodobého pobytu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0109&from=CS>

³⁶ Volný pohyb a pobyt v EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0038&from=CS>

s rozhodnutím Rady č. 2007/533/SVV. Co se týče změn a aktualizací právního základu SIS II zmíním nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) s číslem 2018/1861 a 2018/1862, kterým se upravuje zřízení, provoz a využívání SIS v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Dále se SIS II týká nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2018/1860 o využívání SIS při navrácení neoprávněně pobývajících příslušníků třetích zemí.³⁷

S cílem zajištění účinné a humánní návratové politiky EU byla vydána směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (návratová směrnice). Dle této směrnice se neoprávněný pobyt ukončuje ve dvou krocích. Nejdříve je členskou zemí EU vydáno rozhodnutí o navrácení, s jehož platností začíná plynout lhůta 7 až 30 dnů pro dobrovolné navrácení. Pokud se tímto rozhodnutím státní příslušník třetí země neřídí je vydáno rozhodnutí o vyhoštění. To neplatí, pokud by mu v zemi, do které by měl být vyhoštěn, hrozilo riziko ohrožení života.³⁸

Vízový informační systém byl vytvořen za účelem zlepšení společné vízové politiky, konzulární spolupráce a konzultace mezi ústředními vízovými úřady. Usnadňuje řízení o žádostech o vízum tím, že umožňuje výměnu vízových informací a obsahuje i biometrické údaje žadatelů. Dále usnadňuje na vnitřních a vnějších hranicích schengenského prostoru, či pomáhá v boji proti podvodům, např. zamezením podávání více žádostí o víza v různých členských státech. Je upraven nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 o Vízovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy (nařízení o VIS) I tento předpis byl pozměňován a aktualizován, uvedu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1134, kterým se kromě jiných mění i vízový kodex či nařízení o SIS II.³⁹

³⁷ Druhá generace Schengenského informačního systému (SIS II). *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/second-generation-schengen-information-system-sis-ii.html>

³⁸ Navracení nelegálních přistěhovalců – společné normy a postupy. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32008L0115>

³⁹ Nařízení o VIS. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=LEGISSUM:114517>

Základním unijním právním nástrojem pro vydávání schengenských víz je vízový kodex. Upravuje ho nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex), které stanovuje postupy a podmínky udělování víz pro průjezd přes území členských států nebo pro předpokládané pobyty na tomto území nepřesahující tři měsíce během jakéhokoli šestiměsíčního období. Cílem nařízení je rozvoj společné vízové politiky, usnadnění oprávněného cestování a boj proti nedovolenému přistěhovalectví prostřednictvím harmonizace vnitrostátních právních předpisů a způsobů zpracování na místních konzulárních úřadech.⁴⁰

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 265/2010 ze dne 25. března 2010, kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 562/2006, pokud jde o pohyb osob s dlouhodobým vízem. Toto nařízení slouží k zajištění možnosti vycestovat do jiných členských států až na tři měsíce během jakéhokoli šestiměsíčního období občanům třetích zemí, kteří v některém ze členských států získali dlouhodobé vízum. Před platností tohoto nařízení měli tuto možnost pouze držitelé povolení k pobytu.⁴¹

Dalším předpisem, který bych zde ráda zmínila, je rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1105/2011/EU ze dne 25. října 2011 o seznamu cestovních dokladů, které opravňují držitele k překročení vnějších hranic, a které mohou být opatřeny vízem a o zavedení mechanismu pro sestavování tohoto seznamu.⁴²

Azylová politika je jednou z nejdůležitějších oblastí, které se EU věnuje. Byl vytvořen mechanismus a názvem Dublinský systém, jeho cílem je harmonizace politik, legislativy a postupů členských států v oblasti azylu, migrace a uprchlictví.

⁴⁰ Vízový kodex. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0810&from=CS>

⁴¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 265/2010 ze dne 25. března 2010, kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 562/2006, pokud jde o pohyb osob s dlouhodobým vízem. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010R0265&from=CS>

⁴² Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1105/2011/EU ze dne 25. října 2011 o seznamu cestovních dokladů, které opravňují držitele k překročení vnějších hranic a které mohou být opatřeny vízem, a o zavedení mechanismu pro sestavování tohoto seznamu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011D1105&from=CS>

Činí tak prostřednictvím systému, kdy se určí jediný členský stát schengenského prostoru, který projedná žádost cizince o mezinárodní ochranu a ve věci rozhodne i případě, že je žádost podána na území jiného státu.⁴³

Hlavním právním předpisem, který tuto problematiku upravuje na úrovni EU, je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. nařízení Dublin III). Tato směrnice zaručuje rychlejší, efektivnější a spravedlivější řízení o přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.⁴⁴

Nyní uvedu nařízení, které ve svém názvu obsahuje i další nařízení, jež je pro mou práci podstatné. Obě nařízení se vztahují k problematice azylu. Jedná se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Díky systému Eurodac, je příslušným orgánům členských států umožněno na základě porovnání otisků prstů, identifikovat osoby, které byly v souvislosti s nezákonným překročením vnější hranice Evropské unie, zadrženy.⁴⁵

Schengenský hraniční kodex, velice podstatný právní předpis, upravený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Stanovuje podmínky pro vstup, pravidla pro kontroly na vnějších hranicích a institut dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic v schengenském prostoru. Tento institut slouží k ochraně před

⁴³ Mezinárodní ochrana - Aktuální informace o migraci. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nase-hlavni-temata-mezinarodni-ochrana-mezinarodni-ochrana.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

⁴⁴ Azylová řízení v Evropské unii. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/european-union-asylum-procedures.html>

⁴⁵ Eurodac: evropský systém pro porovnávání otisků prstů žadatelů o azyl. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0603&from=CS>

závažnými hrozbami pro vnitřní pořádek a veřejnou bezpečnost, v současnosti k němu některé státy přistoupily z důvodu boje s nelegální migrací. V souvislosti se změnami a aktualizacemi Schengenského hraničního kodexu zmíním nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2225, jež bere ohled na přijetí nařízení (EU) 2017/2226, kterým byl vytvořen centralizovaný systém pro registraci údajů o elektronickém zaznamenávání vstupu a výstupu osob z území schengenského prostoru (Systém vstupu/výstupu – EES).⁴⁶

Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS) je zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ze dne 12. září 2018. ETIAS je automatizovaný informační systém, slouží ke kontrole osob ze třetích zemí, kteří jsou oproštěni od vízové povinnosti. Tato kontrola bude prováděna prostřednictvím online žádostí, které budou muset být podávány. Obdržené informace budou vyhodnoceny v informačních systémech EU pro ochranu hranic a bezpečnost.⁴⁷

Poslední nařízení, které ve své práci uvedu, je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Seznam zemí je v příloze nařízení a osvobození od vízové povinnosti se vztahuje pouze na krátkodobé pobyty, tedy pobyty, které nepřekročí 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů.⁴⁸

Vybrala jsem z mého pohledu nejdůležitější právní předpisy, které se k mé práci vztahují a na nichž lze pozorovat vývoj a postup v migrační politice EU.

⁴⁶ Pravidla o překračování hranic EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32016R0399>

⁴⁷ Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS). *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32018R1240>

⁴⁸ Vízové povinnosti jiných státních příslušníků než EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32018R1806>

2.3 Orgány Evropské unie zabývající se migrací

V oblasti migrační politiky EU zauímají klíčové postavení tyto hlavní instituce: Evropská komise, Evropský parlament a Rada EU. Dále jsou to agentury EU, zmíním: Evropskou agenturu pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), Agenturu EU pro otázky azylu, Europol a Eurojust. Důležitou roli mají i nevládní organizace, kterým se též budu věnovat.

Evropská komise je tvořena 27 komisaři, kdy každý zastupuje jeden členský stát. Má výhradní právo předkládat návrhy legislativních aktů, je oprávněna vydávat doporučení a stanoviska. Příkladem doporučení, které bych ráda uvedla, je doporučení Komise (EU) 2020/1366 ze dne 23. září 2020 o mechanismu EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací (plán pro připravenost na migraci a pro migrační krize). Má za cíl podporu koordinovanějšího využívání příslušných právních předpisů a s tím spojené zajištění účinného fungování vnitrostátních migračních systémů.⁴⁹ Komise se též stará se o rozpočet EU a podílí se na udržování diplomatických vztahů či uzavírání mezinárodních smluv. Přispívá vytváření celkové strategie EU a v koncipování a provádění politik, které pravidelně vyhodnocuje a podává o nich zprávy. Na oficiálních webových stránkách Evropské komise je k její činnosti uvedeno následující: *„Evropská komise podporuje země EU při rozvoji a zavádění systémů řízení migrace a azylu. Toho se dosahuje poskytováním operativní reakce v zejména v zemích čelících největšímu počtu příchozích migrantů.“*⁵⁰

Ráda bych zmínila dvě sdělení, přijaté Evropskou komisí, která mají za cíl představit nové plány a strategie v oblasti migrace, ale také hodnocení činnosti EU v této oblasti.

⁴⁹ Doporučení Komise (EU) 2020/1366 ze dne 23. září 2020 o mechanismu EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací (plán pro připravenost na migraci a pro migrační krize. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1366&from=CS>

⁵⁰ Migration and Home Affairs. *Evropská komise: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management_cs

Sdělení Komise o novém paktu o migraci a azylu se zabývá těmito tématy:

- „*spolehlivá a spravedlivá správa vnějších hranic, včetně ověřování totožnosti a zdravotních a bezpečnostních kontrol,*
- *spravedlivá a účinná azylová pravidla, zjednodušení postupů v oblasti azylu a navracení,*
- *nový mechanismus solidarity pro pátrací a záchranné operace a naléhavé a krizové situace,*
- *větší prozíravost, lepší připravenost a reakce na krize,*
- *účinná návratová politika a koordinovaný přístup EU k navracení,*
- *komplexní správa na úrovni EU v zájmu lepšího řízení a provádění azylové a migrační politiky,*
- *vzájemně prospěšná partnerství s klíčovými třetími zeměmi původu a tranzitu,*
- *rozvoj udržitelných legálních způsobů migrace pro osoby, které potřebují ochranu, a za účelem přilákání talentovaných lidí do EU,*
- *podpora účinných integračních politik.“*⁵¹

Sdělení Komise o zprávě o migraci a azylu, v rámci celkového hodnocení migrace za uplynulé roky, hodnotí i činnosti EU v souvislosti s válkou na Ukrajině, kdy se ukázalo, že je EU schopna rychlé reakce a účinné koordinace. Zmiňuje i nedostatky, například potřebu strukturální reformy azylového a migračního systému EU, čemuž se věnuje i pakt uvedený výše. Legislativní návrhy k této problematice by měly být přijaty do konce volebního období Evropského parlamentu 2019–2024.⁵²

Pokusila jsem se shrnout činnost Evropské komise v oblasti migrace. Doporučení a sdělení, která zde uvádím jsem si zvolila z toho důvodu, že jsou s ohledem na téma mé práce dle mého názoru nejpodstatnější.

⁵¹ Sdělení Komise o novém paktu o migraci a azylu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:85ff8b4f-ff13-11ea-b44f-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF

⁵² Sdělení Komise o zprávě o migraci a azylu. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a2d634d0-4554-11ed-92ed-01aa75ed71a1.0018.02/doc_1&format=pdf

Evropský parlament tvoří 705 poslanců, kteří jsou volenými zástupci unijních států. Dohlíží na činnost ostatních orgánů EU, dále má společně s Radou EU, přezdívanou též jako Radou ministrů, složenou z 27 zástupců členských vlád, pravomoc přijímat a měnit legislativní návrhy či rozhodovat o rozpočtu EU. V souvislosti s migrací jsem vybrané legislativní akty přijaté těmito orgány uvedla ve 2. kapitole. Migrací a dalšími otázkami pravidel přistěhovalectví, azylu či společnou ochranou vnějších hranic se zabývá jeden ze stálých výborů Evropského parlamentu a to výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci.⁵³

2.3.1 Agentury Evropské unie

V předchozí kapitole jsem avizovala, které Evropské agentury v mé práci zmíním. Začnu Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž nesoucí název Frontex. Vznikla již v roce 2004, ale v souvislosti s migrační krizí prošla v roce 2016 za cílem zvýšení účinnosti její činnosti transformací. V současnosti je upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráž. Frontex zajišťuje v součinnosti se systémem EUROSUR integrovanou správu vnějších hranic schengenského prostoru a EU včetně řízení přechodů přes hranice. Evropský systém ochrany hranic (EUROSUR) je zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013, slouží k předcházení nelegální migrace a přeshraniční trestné činnosti prostřednictvím monitorování oblastí hranic. Zpět k agentuře Frontex. Ta se též zabývá návratovou politikou, poskytuje podporu členským státům, které rozhodnutí o navrácení vydávají. Usiluje o řešení aktuálních výzev spojených s migrací, eliminaci možných hrozeb na hranicích. Snaží se o zajištění bezpečnosti EU, současné respektování základních lidských práv a svobod a chránit volný pohyb občanů EU.⁵⁴

⁵³ Zpravodajství Evropský parlament: Migrace v Evropě. *Evropský parlament: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs>

⁵⁴ Evropská pohraniční a pobřežní stráž. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32019R1896#keyterm_E0001

Agentura EU pro otázky azylu (EUAA) zahájila činnost v roce 2022. Vznikla přeměnou Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, který fungoval od roku 2010. EUAA je upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2303 ze dne 15. prosince 2021 o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu. Pomáhá s účinným uplatňováním azylového práva v zemích EU, kde poskytuje operativní a technickou pomoc za účelem zlepšení funkce azylových a přijímacích systémů. Tato pomoc tkví v pomoci se žádostmi o mezinárodní ochranu, identifikací žadatelů či jejich relokací.⁵⁵

Agentura EU pro spolupráci v oblasti prosazování práva – Evropský policejní úřad (Europol) byl zřízen v roce 1999 a jeho činnost upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794. Hlavním úkolem Europolu je pomoc donucovacím orgánům jednotlivých členských států v boji se závažnou mezinárodní trestnou činností a terorismem.⁵⁶ Nespecializuje se tedy pouze na trestnou činnost spojenou s migrací, ale terorismus sám o sobě bývá často s migrací spojován. Fenoménem současnosti je tzv. Homegrown terorismus, kterého se dopouští pozdější generace původních migrantů. Dále pomáhá v boji proti převaděčství, jež představuje pro EU zejména v současnosti podstatný bezpečnostní a humanitární problém.⁵⁷

Agentura EU pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) byla zřízena v roce 2002 a její činnost upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1727. Eurojust působí stejně jako Europol v oblasti terorismu a závažné trestné činnosti, která přesahuje hranice jednoho členského státu.⁵⁸ Jeho pomoc spočívá v podpoře, posílení koordinace a spolupráce mezi vnitrostátními vyšetřovacími a stíhacími orgány. V roce 2020 byla v rámci Eurojustu vytvořena

⁵⁵ Agentura Evropské unie pro otázky azylu. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4572719>

⁵⁶ Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol). *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32016R0794>

⁵⁷ Tisková zpráva: V boji proti převaděčství migrantů by pomohla intenzivnější výměna údajů. *Evropský účetní dvůr: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. Lucembursko, 2021 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/Lists/News/NEWS2109_30/INSR_migrant_smuggling_CS.pdf

⁵⁸ Eurojust. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32018R1727>

pracovní skupina pro boj proti převaděčství migrantů, působí v ní specializovaní státní zástupci z jednotlivých členských států.⁵⁹

Tato kapitola informuje o činnosti vybraných agentur EU na poli migrace, což je podstatné k utvoření celkového pohledu na vývoj migrace z pohledu EU,

2.3.2 Nevládní organizace

Evropské nevládní organizace hrají též v oblasti migrace významnou roli. Tyto organizace můžou a často se o to i snaží, například prostřednictvím unijní občanské iniciativy, ovlivnit svou činností instituce EU. Vzájemná spolupráce mezi státem a nevládními organizacemi je důležitým faktorem nejen v oblasti integrace migrantů, ale například i při návratové politice. Jak jsem již zmínila v předchozí kapitole, organizace na pomoc migrantům či uprchlíkům působí na mezinárodním poli již mnoho let, s rozvojem informačních technologií se jejich činnost ještě rozšířila. V EU působí například tyto nevládní organizace: Migration Policy Group – zabývá se diskriminací, rovností a integrací, Separated Children in Europe Program – podpora nezletilých migrantů bez doprovodu, UNITED for Intercultural Action – sdružuje 560 nevládních organizací, působících v boji proti nacismu a rasismu, což je stále i současnosti velmi závažný problém, kterému musí mnohdy i děti migrantů čelit.⁶⁰

⁵⁹ EUROJUST. *Evropská unie: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2020-12/2020-08_Generic-factsheet_public_Final4_CS.pdf

⁶⁰ Evropské mezinárodní síť. *Association for integration and migration* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/organizace/nase-clenstvi/evropske-site>

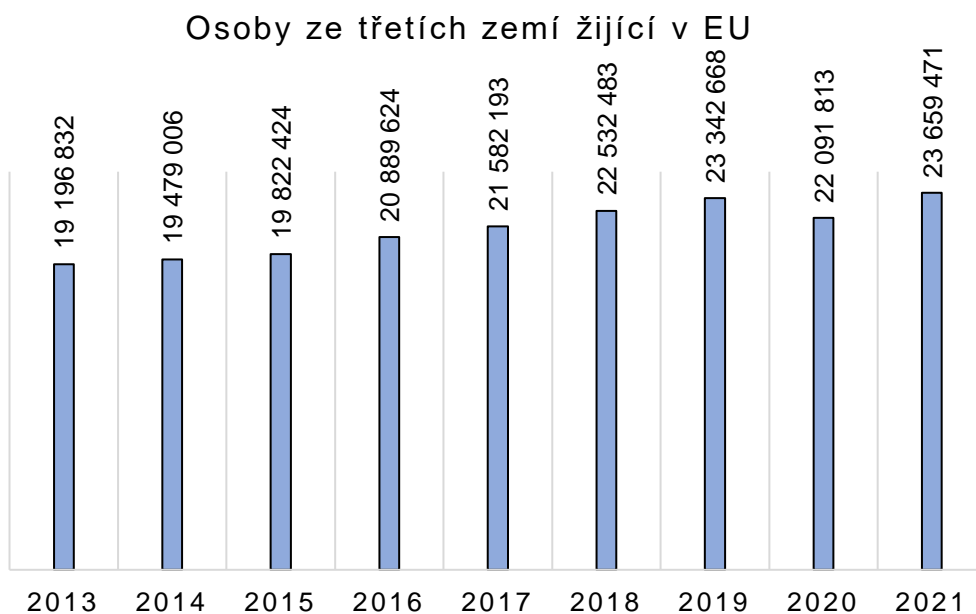
3 Statistický vývoj migrace v rámci Evropské unie

Tato kapitola bude věnována statistickým údajům o migraci v EU, konkrétně údajům o celkovém počtu migrantů v EU, o počtu imigrantů v jednotlivých letech, o počtu EU přijatých a kladně vyřízených žádostí o azyl s vyzdvižením zatíženosti vybraných států. Do statistického zhodnocení zahrnu i nelegální migraci do EU, včetně nejhojněji zastoupených migračních tras a zdrojových zemí.

Zdrojem dat o vývoji migrace v EU, která budu v této kapitole uvádět, je statistický úřadu EU spadající pod Evropskou komisi s názvem Eurostat. Pro lepší přehlednost a znázornění vytvořím vlastním zpracováním dat z Eurostatu tabulky a grafy.

Vývoj migrace z pohledu EU je hlavním tématem mé práce a mým cílem je zpracovat jeho přehlednou sumarizaci. Vybrala jsem si několik vývojových linek z různých oblastí migrace. Nejdříve uvedu vývoj celkového počtu migrantů ze třetích zemí, žijících na území EU od roku 2013 do roku 2021.

Graf č. 1: Počet osob ze třetích zemí žijících v EU v letech 2013-2021

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_pop1ctz/default/table?lang=en (vlastní zpracování)

Z grafu vyplývá, že počet cizinců žijících v EU má mírně stoupající tendenci, vyjma roku 2020, jež byl ovlivněn kromě pandemie Covidu-19 ovlivněn i výstupem Velké Británie z EU.

V následující tabulce lze sledovat procentuální zastoupení osob ze třetích zemí, žijících na území EU, v celkovém počtu obyvatel EU. V roce 2021 žilo na území EU 447,2 milionů obyvatel.⁶¹

Tabulka č. 1: Procentuální zastoupení osob ze třetích zemí, žijících na území EU, v celkovém počtu obyvatel EU

Rok	% z celkového počtu obyvatel EU
2013	3,8 %
2014	3,8 %
2015	3,9 %
2016	4,1 %
2017	4,2 %
2018	4,4 %
2019	4,5 %
2020	4,9 %
2021	5,3 %

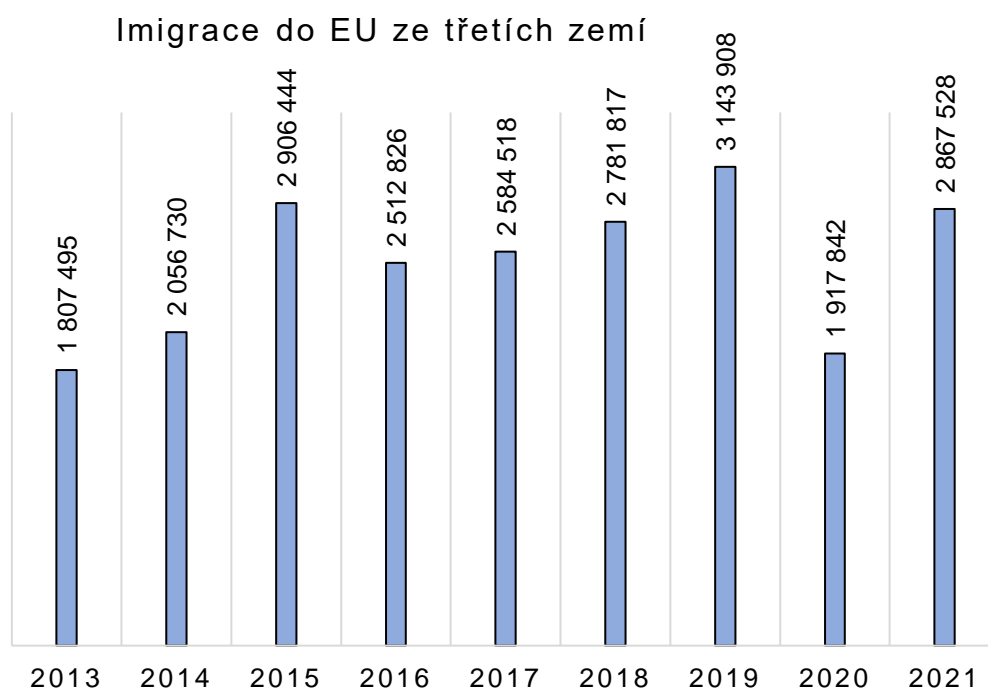
Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_pop1ctz/default/table?lang=en
(vlastní zpracování)

Tabulka ukazuje, že od roku 2013 do roku 2021 se procentuální zastoupení osob ze třetích zemí žijících na území EU zvýšilo o 1,5 % k celkovému počtu obyvatel EU.

Dalším podstatným údajem k vytvoření přehledu o vývoji migrace v EU je celková roční imigrace do EU ze třetích zemí. Na grafu lze pozorovat kolik imigrantů v jednotlivých letech od roku 2013 do roku 2021 na území EU vstoupilo. V tomto případě se jedná o imigranty ze třetích zemí, které na území EU vstoupili se záměrem pobývat zde po dobu delší než 12 měsíců.

⁶¹ Migration and migrant population statistics. *Eurostat: statistics explained* [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics#Migrant_population:_23.7_million_non-EU_citizens_living_in_the_EU_on_1_January_2021

Graf č. 2: Imigrace ze třetích zemí do EU v letech 2013-2021

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_IMM1CTZ/default/table?lang=en&category=migr.migr_cit.migr_immi (vlastní zpracování)

Graf ukazuje, že imigrace stoupla výrazněji v roce 2015, v období migrační krize a poté v roce 2019. Rok 2020 naopak ukazuje výrazný pokles, zapříčiněn byl opět pandemií Covidu-19 a Brexitem. Tabulka ukazuje čtyři země, které přijali nejvíce imigrantů v procentuálním vyjádření k celkovému počtu imigrantů zobrazeném v grafu č. 2.

Tabulka č. 2: Procentuální vyjádření počtu imigrantů v nejvytíženějších zemích k celkovému počtu imigrantů

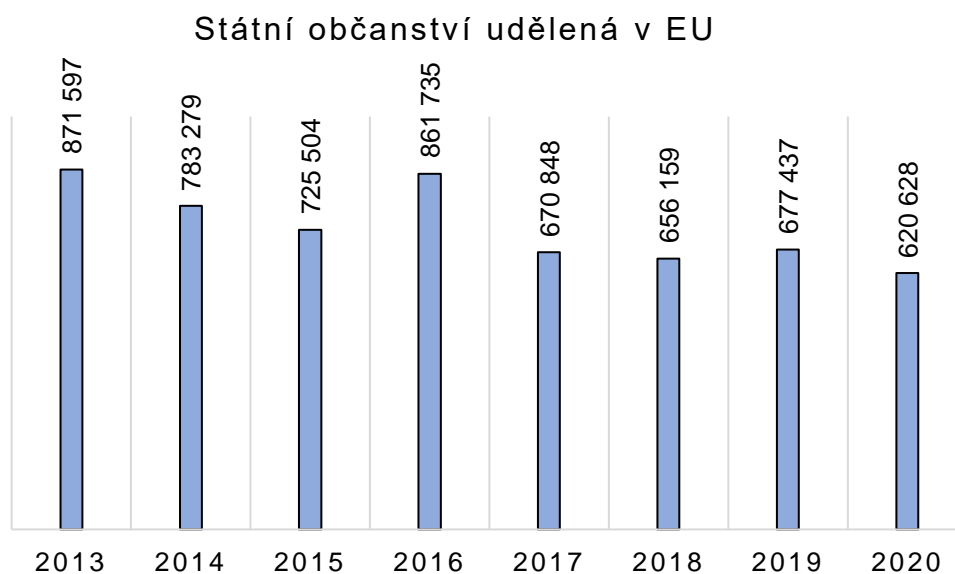
Rok	Nejvytíženější země
2013	VB 17 %, Německo 16 %, Francie 12 %, Itálie 12 %
2014	Německo 20 %, VB 17 %, Francie 11 %, Španělsko 10 %
2015	Německo 36 %, VB 12 %, Francie 9 %, Španělsko 8 %
2016	Německo 24 %, Španělsko 14 %, VB 13 %, Francie 12 %
2017	Německo 16 %, Španělsko 16 %, VB 15 %, Itálie 11 %
2018	Španělsko 19 %, Německo 14 %, VB 14 %, Francie 10 %
2019	Španělsko 20 %, VB 15 %, Německo 13 %, Francie 9 %
2020	Španělsko 20 %, Německo 16 %, Francie 11 %, Itálie 10 %
2021	Španělsko 19 %, Německo 16 %, Itálie 12 %, Francie 10 %

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_IMM3CTB__custom_4851776/default/table?lang=en (vlastní zpracování)

Z tabulky je zřetelné, že se nejhojněji volené, cílové země migrantů v čase příliš neměnily, přesto zde určitý posun je. Například v případě Španělska, které v roce 2013 nebylo ani mezi prvními čtyřmi zeměmi a v posledních čtyřech zobrazených letech je na místě prvním. Další, z tabulky odvoditelnou věcí je, že Velká Británie byla v rámci EU velice podstatnou a migranty vyhledávanou destinací, proto její výstup z EU znatelně ovlivnil statistiky uvedené v grafech.

Dle Eurostatu o občanství v některém ze členských států nejčastěji, v posledních letech, žádají občané Maroka, Sýrie, Albánie, Brazílie a Turecka. V grafu je vyobrazen počet udělených občanství příslušníkům třetích zemí v některém ze členských států EU.

Graf č. 5: Počet udělených státních občanství v EU v letech 2013-2020

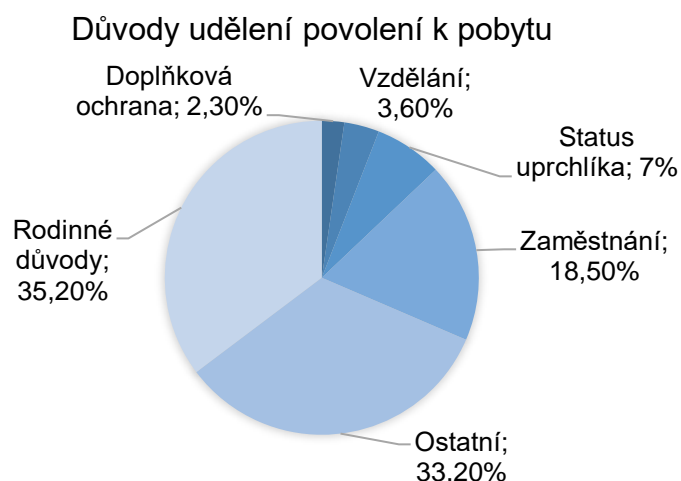
Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ACQ/default/table?lang=en&category=migr.migr_cit.migr_acqn (vlastní zpracování)

V grafu jsou data pouze do 2020, stejně tak tomu je na stránkách Eurostatu. Lze pozorovat, že na rozdíl od většiny v této práci sledovaných hodnot, má udělování státních občanství příslušníkům třetích zemí v čase klesající tendenci. Na předních příčkách v počtu přijatých žádostí byly v roce 2020 shodné státy, jako u předchozí sledované hodnoty. Nejvíce žádostí přijala Itálie (131 800), Španělsko (126 300) a Německo (111 200).⁶²

⁶² Acquisition of citizenship statistics. *Eurostat: Statistics explained* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Acquisition_of_citizenship_statistics

Dalším, dle mého názoru zajímavým bodem, jsou nejčastější důvody pro udělení všech typů povolení k pobytu.

Graf č. 7: Důvody pro udělení všech typů povolení k pobytu v roce 2021

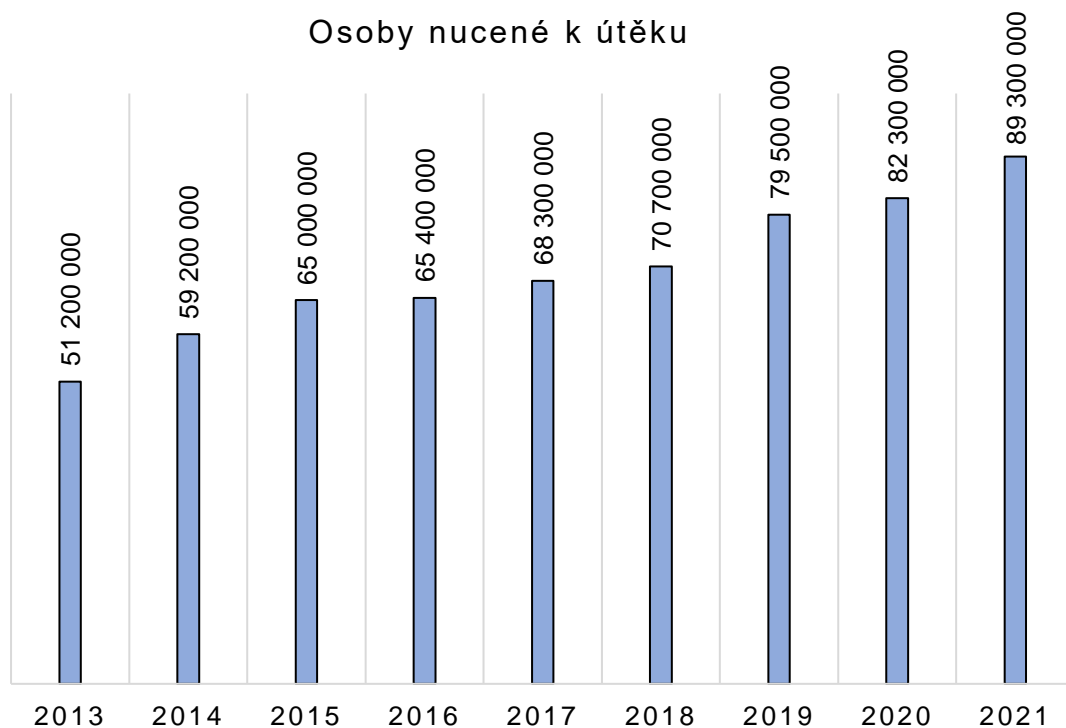
Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RESVALID/default/table?lang=en&category=migr.migr_man.migr_res.migr_resval (vlastní zpracování)

Dle grafu byly nejčastějším důvodem pro udělení povolení k pobytu rodinné důvody. Na druhém místě jsou povolení pro důvody s názvem ostatní. Ta dle Eurostatu zahrnují povolení pro osoby, které nespádají do žádné z kategorií. Například diplomaty, konzulární úředníky a osoby s pouze omezeným povolením ke vstupu.⁶³ Mezi zdrojovými zeměmi imigrantů do EU byly v roce 2021 nejhojněji zastoupeny tyto země: Ukrajina, Maroko, Bělorusko, Indie, Rusko, Brazílie a Turecko (země jsou seřazeny popořadě, od té s největším podílem imigrantů).⁶⁴ Ačkoliv se může zdát, že počet osob ze třetích zemí žijících na území EU je poměrně vysoký, stejně tak jako roční imigrace do EU, která se stabilně pohybuje okolo 2-3 milionů osob ročně, je stále obrovské množství osob, které na legální migrační cestu nedosáhnou. Jejich celosvětový počet od roku 2013 do roku 2021 je vyobrazen na následujícím grafu.

⁶³ Residence permits. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/migr_res_esms.htm

⁶⁴ Statistické údaje o migraci do Evropy: Přehled počtu přistěhovalců v evropské společnosti. *Evropská komise: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

Graf č. 8: Celosvětový počet osob nucených opustit domov v letech

Zdroj: <https://www.unhcr.org/globaltrends.html> (vlastní zpracování)

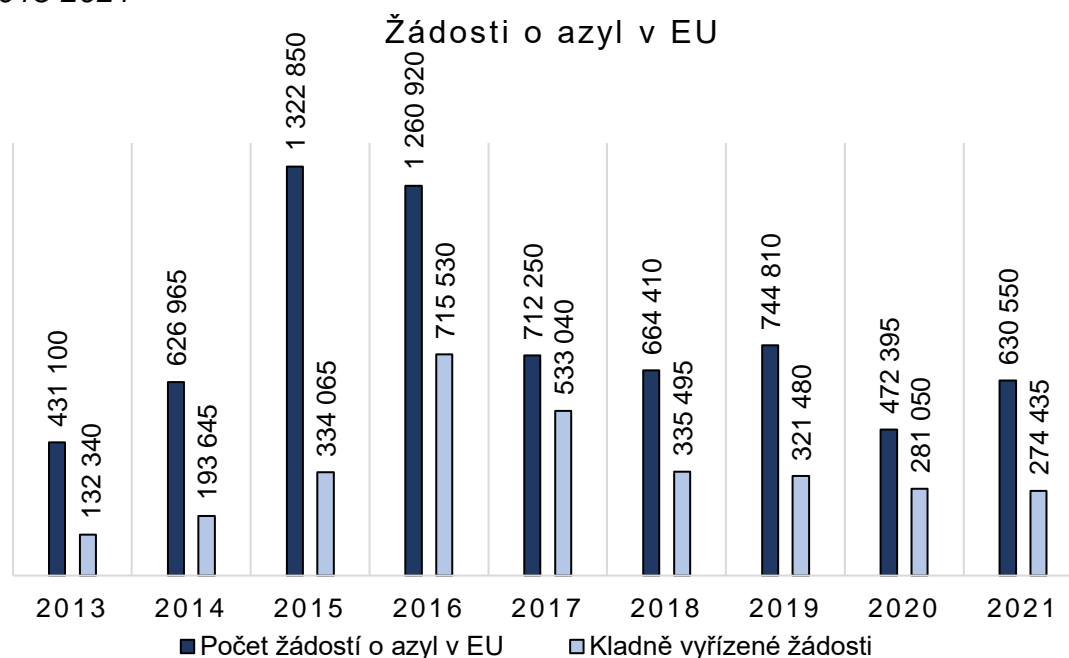
Čísla uvedená v grafu jsou součtem jednotlivých kategorií osob, a to – vnitřně vysídlených osob, uprchlíků a žadatelů o azyl. V roce 2021 bylo podle dat UNHCR na světě 27,1 milionů uprchlíků a 57,6 milionů vnitřně vysídlených osob, což jsou osoby, které z vážných bezpečnostních důvodů museli opustit svůj domov, ale zůstávají v hranicích své země a 4,6 milionů žadatelů o azyl.⁶⁵ Z grafu vyplývá, že osob nucených opustit své domovy každoročně přibývá a v roce 2022, výrazně ovlivněným invazí Ruska na Ukrajinu, tomu nebylo jinak. UNHCR eviduje od začátku ozbrojeného napadení přes 8 milionů ukrajinských uprchlíků napříč Evropou, z nichž 4,8 milionů získalo dočasnou ochranu v některém ze států EU. Nejvíce dočasných ochran udělily tyto státy – Německo (967 715), Polsko (961 340) a Česká republika (432 415). Tato čísla jsou důkazem, že bezpečnostní důvody vedoucí k uprchlictví a vysídlování jsou obrovským celosvětovým problémem, na který by měla být zaměřena celá společnost

⁶⁵ GLOBAL TRENDS: Forced displacement in 2021. *UNHCR: The UN refugee agency* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/publications/brochures/62a9d1494/global-trends-report-2021.html>

a možná se více otevřít solidaritě a posunout své hranice v přijímání nových, nejen kulturních vlivů, které s sebou tito lidé přinášejí.

Azylový systém EU je opět důležitým bodem v rámci evropské migrační politiky. I přesto, že byl vytvořen Dublinský systém, či přijat pakt o migraci a azylu, o obou se zmiňuji výše, má azylový systém EU stále prostor po zlepšení. Graf tmavými sloupci vyobrazuje počet podaných žádostí o azyl a světlými sloupci počet kladně vyřízených žádostí o azyl.

Graf č. 9: Počet podaných a kladně vyřízených žádostí o azyl v EU v letech 2013-2021

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctza/default/table?lang=en (vlastní zpracování)

Graf znázorňuje, že v období migrační krize v letech 2015 a 2016, byl počet podaných žádostí téměř dvojnásobný než v letech ostatních. Další z grafu vyplývající věcí je, že se poměr kladně vyřízených žádostí k podaným rapidně zvýšil až v roce 2016. Do té doby bylo okolo 30 % přijatých žádostí z podaných, v roce 2017 dosáhl příjem žádostí v rámci sledovaného období maxima, kladně vyřízeno bylo 75 %. V dalších letech se tento poměr držel okolo 50 %. Poslední dostupný údaj říká, že v roce 2022 bylo podáno téměř 920 000 žádostí o azyl,

což je nárůst o 31 % oproti roku 2021 a současně se jedná o třetí nejvyšší počet podaných žádostí ve sledovaném období.⁶⁶

Tento údaj není součástí grafu, protože zatím není dostupný údaj o počtu kladně vyřízených žádostí. V tabulce znázorňuji, které země byly migranty nejčastěji volené jako cílové a zároveň, které procentuálně kladně vyřídily nejvyšší počet žádostí.

Tabulka č. 3: Země s nejvyšším počtem kladně vyřízených žádostí o azyl v EU v letech 2013-2021

Rok	Nejvyšší počet kladně vyřízených žádostí
2013	Švédsko 20 %, Německo 20 %, Francie 12 %
2014	Německo 25 %, Švédsko 16 %, Francie 11 %
2015	Německo 44 %, Švédsko 10 %, Itálie 8 %
2016	Německo 62 %, Švédsko 10 %, Itálie 6 %
2017	Německo 61 %, Francie 8 %, Itálie 7 %
2018	Německo 42 %, Itálie 14 %, Francie 12 %
2019	Německo 36 %, Francie 13 %, Španělsko 12 %
2020	Německo 35 %, Španělsko 18 %, Řecko 13 %
2021	Německo 32 %, Francie 18 %, Itálie 12 %

Zdroj: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_ASYDCFSTA/default/table?lang=en&category=migr.migr_asy.migr_asydec (vlastní zpracování)

Tabulka ukazuje, že Německo se kromě prvního sledovaného roku drží na prvním místě v počtu kladně vyřízených žádostí. Tlak vyvíjený na Německo v rámci počtu podaných žádostí o azyl by se měl podle závěrů z paktu o migraci a azylu v následujících letech snižovat, ve všech zemích by se žadatelům mělo dostat stejného přístupu v hodnocení azylových žádostí. Švédsko, které bylo v letech 2014-2016 na místě druhém, zaznamenalo velký pokles v počtu kladně vyřízených žádostí od roku 2017. V tomto roce se ovšem v této oblasti stalo významným aktérem Řecko.

⁶⁶ Asylum applications - monthly statistics. *Eurostat: Statistics explained* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_applications_-_monthly_statistics

Národnostní struktura žadatelů byla podle údajů na stránkách Evropské rady a Rady EU následující:

- „53,6 % občanů asijských zemí (včetně zemí Blízkého východu)
- 25,2 % občanů afrických zemí
- 11,6 % občanů evropských zemí, které nejsou členy EU
- 7,9 % občanů zemí Střední a Jižní Ameriky

Nejvíce žádostí o azyl podali Syřané, Afghánci a Iráčané. Jejich počet v roce 2021 představoval téměř 40 % všech poprvé podaných žádostí v členských státech EU.“⁶⁷

V souvislosti s uvedenými statistikami hodnotím vývoj migrace v rámci EU jako poměrně kolísavý a lze předpokládat opětovný nárůst migračních toků. Prostor pro zlepšení sleduji v oblastech, na které se EU zaměřuje. Jednou z nich je snaha o rozproštění žádostí o azyl mezi více členských států. Je pochopitelné, že některé členské státy mají přísnější podmínky pro udělování azylu než státy ostatní. Myslím si, že tato opatrnost ze strany členských států plyne zejména z ohledu na státní příslušnost nejčastějších žadatelů. S tím souvisí to, že v případě negativního vyhodnocení žádosti o azyl často není možnost navrácení těchto lidí do země jejich původu. Jsou to země, se kterými nemá EU uzavřenou readmisní dohodu, a které nejsou považovány za bezpečné.

3.1 Statistický vývoj nelegální migrace v rámci Evropské unie

Nelegální migrace je tématem, které vzbuzuje obavy u většiny společnosti a je třeba počítat s tím, že její aktuálnost bude platit i nadále a nutností je se stále zaměřovat na efektivní odhalování a řešení. Nelegální migrace často vrhá stín na migraci legální, která je zejména z obav z nelegální migrace též vnímána negativně. Tento můj názor, potvrdím či vyvrátím, alespoň v případě české společnosti v dotazníkovém šetření.

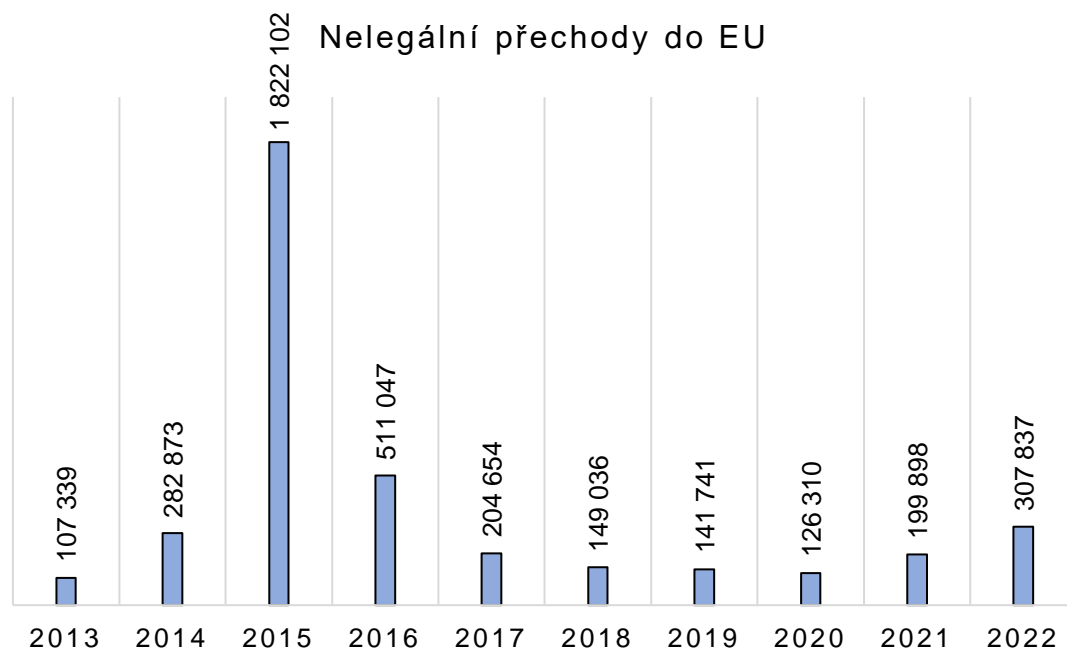
V této kapitole se budu věnovat statistickému vývoji nelegální migrace z pohledu EU. Nejdříve uvedu celkový počet nelegálních přechodů v průběhu jednotlivých

⁶⁷ Infografika – Počet žádostí o azyl v EU. *Evropská rada a Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/asylum-applications-eu/>

let, a poté jejich rozdělení podle migračních tras. Následně uvedu i statistiku týkající se návratové politiky EU. Všechna data budu čerpat se stránek agentury Frontex a stejně jako v předchozí kapitole vytvořím pro lepší přehlednost údajů vlastní grafy a tabulku.

Celkový počet zachycených nelegálních přechodů po všech trasách do EU v letech 2013-2022, kdy za rok 2022 jsou dostupná data pouze do listopadu, chybí tedy jeden měsíc.

Graf č. 10: Celkový počet zachycených nelegálních přechodů v EU v letech 2013-2022

Zdroj: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/> (vlastní zpracování)

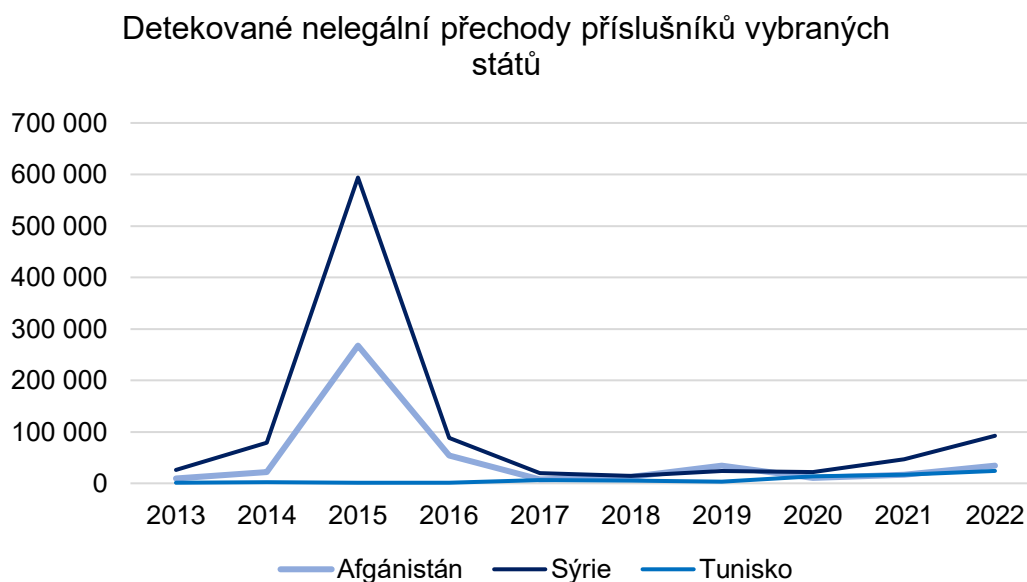
Graf ukazuje jak obrovský nárůst detekovaných nelegálních přechodů rok 2015 zaznamenal, od roku tento počet klesal až do roku 2020. Rok 2022 ukazuje třetí nejvyšší číslo za sledované období, což také vedlo ke znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích v některých členských státech. Národnostní složení nejvíce k nelegální migraci se uchylujících osob se různí podle jednotlivých migračních tras. Nejčastěji se jedná o osoby s občanstvím těchto zemí: Afghánistán, Sýrie, Tunisko, Egypt či Turecko. Ve své práci jsem se rozhodla ukázat poměr občanů Afghánistánu, Sýrie a Tuniska v celkovém počtu detekovaných nelegálních přechodů a vývoj těchto přechodů jednotlivých letech.

Tabulka č. 4: Poměrné zastoupení vybraných států v celkovém počtu nelegálních přechodů do EU v letech 2013-2021

Roky	Procentuální vyjádření poměru
2013	Sýrie 24 %, Afghánistán 9 %, Tunisko 1 %
2014	Sýrie 28 %, Afghánistán 8 %, Tunisko 0,6 %
2015	Sýrie 33 %, Afghánistán 15 %, Tunisko 0,05 %
2016	Sýrie 17 %, Afghánistán 11 %, Tunisko 0,2 %
2017	Sýrie 10 %, Afghánistán 4 %, Tunisko 3 %
2018	Sýrie 10 %, Afghánistán 8 %, Tunisko 4 %
2019	Afghánistán 24 %, Sýrie 17 %, Tunisko 2 %
2020	Sýrie 17 %, Tunisko 10 %, Afghánistán 8 %
2021	Sýrie 23 %, Afghánistán 8 %, Tunisko 8 %
2022	Sýrie 30 %, Afghánistán 11 %, Tunisko 8 %

Zdroj: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/> (vlastní zpracování)

Graf č. 11: Vývoj počtu detekovaných nelegálních přechodů do EU příslušníků z vybraných států v letech 2013-2022

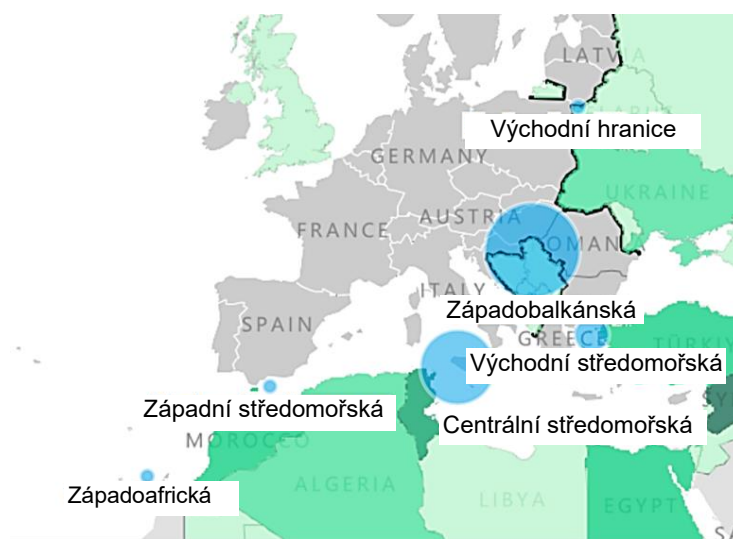
Zdroj: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/> (vlastní zpracování)

Data vyobrazená v tabulce a grafu ukazují, že mezi vybranými zdrojovými státy nelegální migrace je největším problémem Sýrie. Spolu s Afghánistánem je zemí, kde je život lidí významně poznamenán neutichajícími válečnými spory. Historie konfliktů probíhajících v těchto zemích je dlouhá a lze opravdu objektivně konstatovat, že život pro tamější obyvatele není zcela snadný. Tyto země jsou

velice úzce spojovány s radikálním islámem a terorismem, ve spojitosti s obrovským množstvím lidí z těchto zemí toužících odejít, není mnohdy legální migrace možností. Tunisko je zemí, kde je příčina nelegální migrace spojená spíše s nezaměstnaností než s bezpečnostními hrozbami. Tabulka ukazuje, že poměrný počet nelegálních migrantů z Tuniska byl velice nízký oproti zbylým dvěma sledovaným státům. Od roku 2017 se tento poměr ovšem zvýšil a v roce 2020 bylo dokonce zastoupení Tuniska vyšší než u nelegálních migrantů z Afghánistánu.

Nyní uvedu šest nejčastěji nelegálními migranty mířícími do EU využívaných tras včetně jejich vyobrazení na mapě. Jedná se o: západoafrickou, západní středomořskou, centrální středomořskou, východní středomořskou, západobalkánskou a trasu u východní hranice EU.

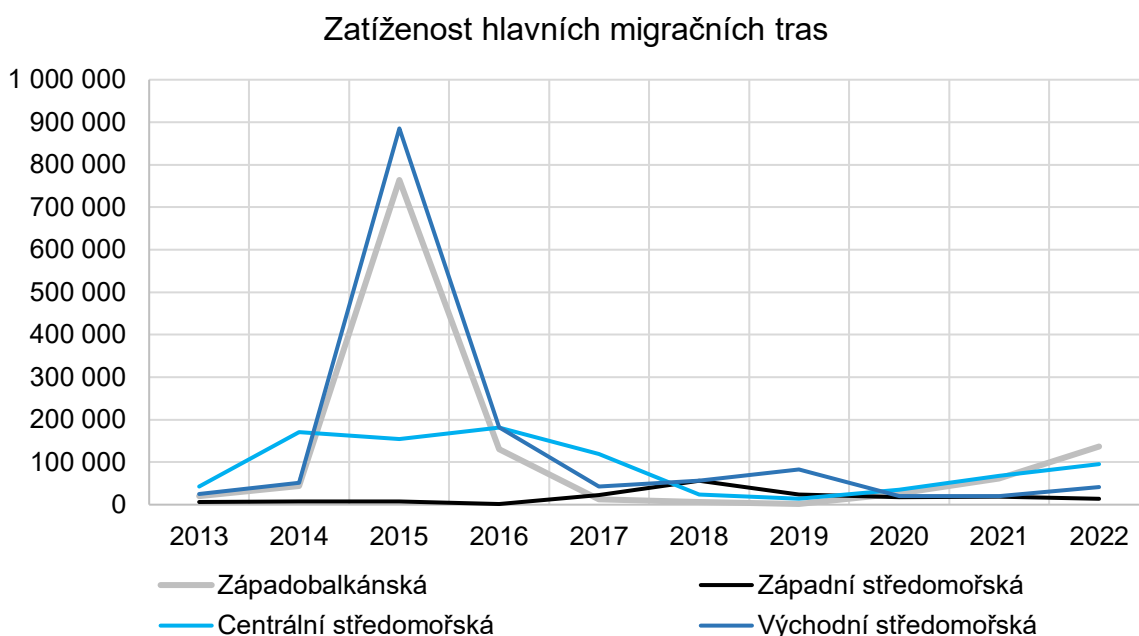
Obrázek č. 1: Vyobrazení migračních tras na mapě

Zdroj: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/>

Na následujícím grafu vyobrazím zatíženost čtyř nejfrekventovanějších migračních tras v letech 2013-2022. Za rok 2022 budou data, stejně jako v předchozích grafech, bez posledního měsíce.

Graf č. 12: Zatíženost vybraných migračních tras v letech 2013-2022

Zdroj: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-routes/> (vlastní zpracování)

Graf ukazuje, že nejhojněji využívanou trasou v roce 2015, 2018 a 2019, je trasa východní středomořská vedoucí z Turecka do Řecka nebo na Kypr (po moři) nebo z Turecka do Bulharska (po pevnině).⁶⁸ Nejčastěji bývají na této trase odhaleni nelegální migranti pocházející z Afghánistánu, Turecka a Sýrie. Po obrovském počtu detekovaných nelegálních přechodů v roce 2015, bylo v březnu roku 2016 podepsáno prohlášení EU a Turecka, za účelem snížení počtu těchto nelegálních přechodů. Prohlášení obsahuje několik zásad. Například všichni noví nelegální migranti zachyceni při vstupu na řecké ostrovy budou navráceni do Turecka, za každého navraceného nelegálního migranta bude jeden syrský občan přesídlen z Turecka do EU, Turecko přijme nezbytná opatření k zabránění vzniku nových tras.⁶⁹ Graf znázorňuje, že západobalkánská trasa, vedoucí z Turecka přes Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Kosovo, Severní Makedonii a Srbsko, byla v roce 2015 druhou, nelegálními migranty nejvíce využívanou trasou. Poté její zatížení výrazně kleslo. Od roku 2019 má její linie opět stoupající

⁶⁸ STŘEDOMOŘÍ – MIGRAČNÍ BRÁNA DO EVROPY. *Člověk v tísni* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>

⁶⁹ Migrační toky na trase přes východní Středomoří. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/>

tendenci a v roce 2022 na ní bylo zachyceno nejvíce nelegálních migrantů na vybraných trasách. V boji s nelegálními migranty přicházejícími po této trase bylo přijato několik opatření a EU uzavřela dohody s výše zmíněnými kandidátskými zeměmi. Dále Evropská komise předložila v reakci na vzestupnou tendenci nelegálních přechodů v prosinci roku 2022 akční plán EU pro západní Balkán, který stanovuje řadu operativních opatření s cílem posílení spolupráce v oblasti migrace a správy hranic.⁷⁰ Nejvíce osob zachycených při nelegálním přechodu na této trase pocházelo z Afghánistánu, Sýrie a Iráku.⁷¹ Třetí, na grafu vyobrazenou trasou, je centrální středomořská vedoucí z Libye, Tuniska a regionů subsaharské Afriky do Itálie a na Maltu.⁷² Ačkoliv na této trase v roce 2015 nebylo zaznamenáno takové množství nelegálních přechodů jako na předchozích dvou zmiňovaných, byla trasou s nejvyšším počtem nelegálních přechodů ze všech sledovaných tras v letech 2013, 2014, 2017, 2020 a 2021. Centrální středomořská trasa je označována za vůbec nejnebezpečnější trasu, nejčastěji je využívána mladými muži původem z Tuniska, Egypta a Bangladéše. Orgány EU podnikají kroky ke snaze omezit nebezpečné průchody po této trase, například vytvořením společné pracovní skupiny pro migraci společně s Africkou unií a OSN či přijetím akčního plánu pro centrální Středomoří, který představuje 20 konkrétních opatření s cílem řešit bezprostřední výzvy na této trase.⁷³ Poslední trasou, jejíž vývoj jsem se rozhodla vyobrazit na grafu, je západní středomořská trasa vedoucí z Maroka buď přes Středozemní moře do Španělska či po souši do španělských enkláv Ceuta a Melilla v severní Africe. Nejvíce přechodů po této trase bylo zaznamenáno v roce 2018, co se týče původu nejčastěji zachycených osob jedná se o obyvatele Maroka, Alžírka, Bangladéše či Guinei. Jelikož nelegální přechody po této trase zatěžují zejména Španělsko, je třeba

⁷⁰ Západobalkánská trasa. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-balkans-route/>

⁷¹ Migratory Routes: Western Balkan Route. *FRONTEX* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-routes/western-balkan-route/>

⁷² STŘEDOMOŘÍ – MIGRAČNÍ BRÁNA DO EVROPY. *Člověk v tísni* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>

⁷³ Migrační toky na trase přes centrální Středomoří. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/central-mediterranean-route/>

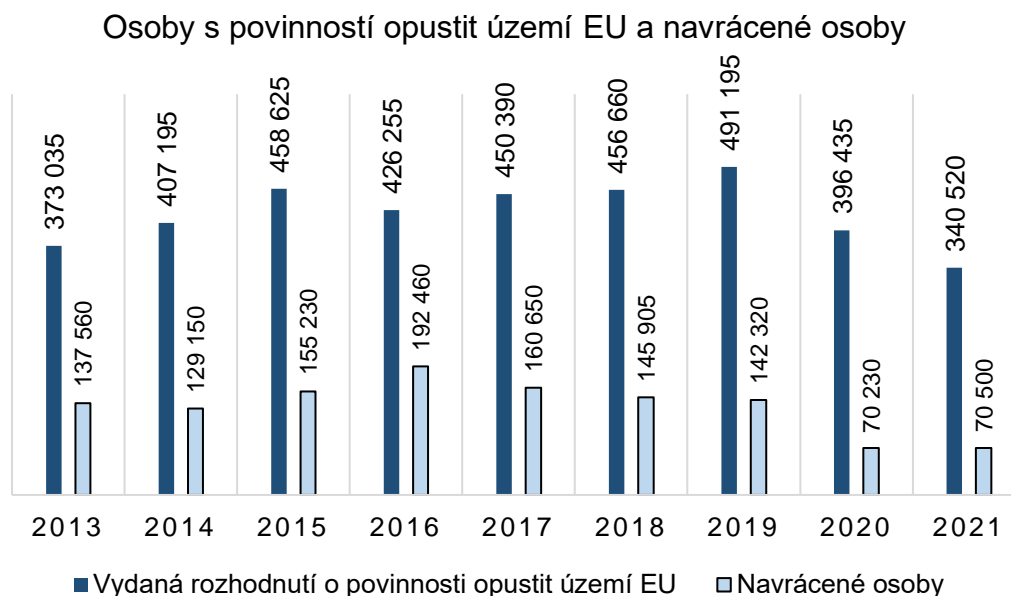
společného úsilí všech členských států EU v boji s tímto problémem. Při ochraně vnějších hranic se Španělsku dostává pomoci od agentury Frontex, či ze strany Maroka.⁷⁴

Posledním statistickým údajem, který bych chtěla v rámci nelegální migrace uvést, je počet vydaných rozhodnutí o povinnosti opustit území a počet uskutečněných návratů v letech 2013-2021. Rozhodnutí o povinnosti opustit území jsou vydávána osobám, které vstoupily, nebo pobývají na území EU nelegálně. Návratová politika EU je velice podstatným nástrojem pro regulaci migrace. V rámci uplatňování návratové politiky jsou uzavírány readmisní dohody, zmiňuji je již výše, které podle sdělení Evropské komise: *„zavazují smluvní strany ke zpětnému přebírání vlastních státních příslušníků a za určitých podmínek také státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti, představují významný prvek v boji s nelegální migrací.“*⁷⁵ Na následujícím grafu je vyobrazen počet osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území EU a počet osob, které byly do příslušného státu skutečně navráceny.

⁷⁴ Migrační toky na západních trasách. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-routes/>

⁷⁵ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Hodnocení dohod EU o zpětném přebírání osob. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52011DC0076&from=PL>

Graf č. 13: Počet vydaných rozhodnutí o povinnosti opustit území EU a počet navracených osob v letech 2013-2021

Zdroj: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_EIRTN\\$DEFAULTVIEW/default/table](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_EIRTN$DEFAULTVIEW/default/table) (vlastní zpracování)

Z údajů vyobrazených na grafu vyplývá, že je počet rozhodnutí o povinnosti opustit území ve sledovaném období poměrně stabilní. Nejvíce rozhodnutí bylo vydáno v roce 2019 a v posledních dvou letech jejich počet klesal. V roce 2021 byl dokonce nejnižší za celé sledované období. Graf ukazuje, že počet skutečně navracených osob je výrazně nižší oproti druhé sledované hodnotě. Co se týče úspěšnosti v navracení osob byl nejúspěšnějším rokem rok 2016, kdy se podařilo navrátit 45 % osob s vydaným rozhodnutím o povinnosti opustit území. Zbylé roky bylo navraceno okolo 35 % osob, pokles v úspěšnosti navracení zaznamenaly roky 2020 a 2021, kdy bylo navraceno pouhých 18 % a 21 %. Z této statistiky lze vyvodit, že návratová politika EU má zcela určitě prostor pro zlepšení. Mezi faktory, které navracení osob komplikují patří například aplikace zásady nenavrácení osob do země, kde jim hrozí závažné bezpečnostní riziko či finančně a logisticky náročná přeprava příslušníka vzdálené třetí země.

4 Analýza aspektů legální migrace

V této kapitole, respektive v následujících podkapitolách se zaměřím na pozitivní a negativní aspekty legální migrace. Hodnotit migraci a její vlivy na cílové a zdrojové země je složitý úkol. Bude se jednat o kvalitativní analýzu, jejíž nevýhodou je fakt, že výsledky mohou být subjektivně zbarvené a vypovídat o mém pohledu na zkoumanou problematiku.

Jak jsem již zmínila, do hodnocení jednotlivých aspektů migrace zahrnu, jak vliv příchozích imigrantů na cílovou zemi a její obyvatelstvo, tak i vliv jejich emigrace na zemi a obyvatelstvo zdrojové země. V této kapitole budu opět zaměřena zejména na migraci vnější, tedy ze třetích zemí do EU. Důvodem je to, že právě tento typ migrace má významný vliv na život evropských obyvatel a stejně tak na život imigrantů, jejichž dosavadní způsob života, hodnotové orientace, celkové životní podmínky, ale i mentální dispozice nejbližších spoluobčanů se mohly často lišit od života v evropských poměrech.⁷⁶

Abych mohla výstupy z následujících dvou podkapitol shrnout ve SWOT analýze, zaměřím se pouze na hodnocení aspektů migrace legální. Nelegální migraci zahrnovat nebudu, protože u ní by bylo možné hodnotit pouze aspekty negativní.

4.1 Pozitivní aspekty legální migrace

Začnu od pozitivních aspektů migrace, které dopadají na zdrojové země migrantů. Největším z nich jsou pravděpodobně remitence. Tento pojem představuje materiální, tedy finanční prostředky vydělané migranty v cílových zemích a zasílaných do zemí zdrojových. Remitence ovšem zahrnuje i sdílení v cílových zemích získaných, nemateriálních poznatků, hodnot či přesvědčení.⁷⁷ Na tento typ remitence lze samozřejmě nahlížet i z negativního hlediska. Nyní z toho pozitivního, remitence finančních prostředků do rozvojových zemí tvoří

⁷⁶ ŠÍDLO, Luděk a Boris BURCIN. *Migrace a demografické výzvy: sborník vybraných příspěvků z XLVI. konference České demografické společnosti*. Praha: Oeconomica, 2016, s.16. ISBN 978-80-245-2183-1.

⁷⁷ KROTKÝ, Jan. Remitence. *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/remittance/>

podstatnou část jejich HDP,⁷⁸ remitence nemateriálních hodnot může přispět k zajištění snazších a bezpečnějších podmínek pro život, například žen v islámských státech. Tomuto kroku, který by byl výsledkem dlouhého procesu, přechází splnění mnoha hypotetických podmínek. Určitě by nejen problematika diskriminace žen v islámských státech měla být předmětem vzdělávacích systémů západních zemí, které mohou ovlivnit mladé generace migrantů původem z těchto zemí.

V případě, když je v daném zdrojovém státě nedostatek pracovních příležitostí, zejména pro lidi s nízkou kvalifikací, ke které může docházet i z nedostupnosti vzdělávacích možností, může migrace těchto lidí do zemí EU přinést pozitivní vliv na zdrojovou zemi, ve smyslu snížení tlaku na formální i neformální pracovní trh či na rodinu jedince.⁷⁹

V souvislosti s pozitivními vlivy v zemích cílových, jsou nejčastěji zmiňovány vlivy ekonomické. Migrantí jsou důležitým článkem na pracovních trzích zemí EU a výrazným způsobem přispívají k naplnění kapacit pracovních míst. V minulosti obsazovali migrantí ze třetích zemí hlavně tzv. „neatraktivní“ pracovní pozice, které byly občany členských států dlouhodobě neobsazené. Tento trend sahá i do současnosti. Se začátkem 21. století hraje čím dál tím významnější roli obsazování migrantů ze třetích zemí do vysoce kvalifikovaných pozic ve vědeckých, výzkumných a technických profesích. V roce 2021 bylo v EU uděleno 28 912 modrých karet pro vysoce kvalifikované pracovní pozice. Nejvíce z nich bylo uděleno v těchto státech: Německo, Polsko, Francie a Lichtenštejnsko.⁸⁰ Členské státy, které nemají kapacity vlastních občanů na pokrytí těchto profesí, využívají migranty ke zvýšení své mezinárodní

⁷⁸ ŠÍDLO, Luděk a Boris BURCIN. *Migrace a demografické výzvy: sborník vybraných příspěvků z XLVI. konference České demografické společnosti*. Praha: Oeconomica, 2016, s.14. ISBN 978-80-245-2183-1.

⁷⁹ Tamtéž s.15

⁸⁰ EU Blue Cards by type of decision, occupation and citizenship. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RESBC1__custom_5005508/default/table?lang=en

konkurenční schopnosti. Ve státech, pro které není nedostatek lidského kapitálu zásadním, mohou migranti ze třetích zemí do zmíněných profesí přinést nové zkušenosti a znalosti.⁸¹ Nedostatek lidských zdrojů je ovšem problém, který by EU bez migrace, zasáhl v obrovské míře.

Migranti do evropských zemí stále přináší různorodost, která je velice podstatná pro kulturní a sociální rozvoj obyvatel. Přináší nové zkušenosti a pohledy na svět, obohacují evropskou společnost o nové ať již vědecké, technologické postupy, ale i o ty z „běžného života“. V případech, kdy se evropské děti střetávají s dětmi migrantů ze třetích zemí již ve školách či školkách, může dojít k jejich pozitivnímu ovlivnění v oblasti postojů k rasové migraci.

Globální oteplování pociťuje generace současná a zcela jistě zasáhne i generace budoucí. Obyvatelé jižních států jsou proti tomuto problému mnohem lépe geneticky vybaveni než Evropané. Proto si myslím, že dalším nesporným pozitivním aspektem migrace je posílení genofondu evropské společnosti.

4.2 Negativní aspekty legální migrace

Mezi negativními aspekty migrace bývá v EU nejčastěji skloňováno ohrožení bezpečnosti pro obyvatele. Jsem toho názoru, že legální migrace bývá v oblasti ohrožení bezpečnosti obyvatelstva EU často v očích veřejnosti zastíněna migrací nelegální. Kriminalita cizinců je sledovaným hlediskem ve všech evropských zemích. Do statistik bývá ovšem zahrnována i kriminalita migrantů nelegálních, žadatelů o azyl či uprchlíků.⁸² Nejvyšší bezpečnostní riziko, které s sebou někteří legální migranti přinášejí, je rozdílné vnímání hodnot, zejména života člověka. Mnohé země, ze kterých migranti přicházejí jsou dlouhodobě

⁸¹ VALENTA, Ondřej. Policy of attracting highly skilled professionals from the third countries to Czechia. *Ergo: Analýzy a trendy výzkumu, technologií a inovací*. 2013, s.18-24. [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/272264293_Policy_of_attracting_highly_skilled_professionals_from_the_third_countries_to_Czechia

⁸² The alleged relationship between immigration and criminality. *Openpolis* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.openpolis.it/wp-content/uploads/2022/06/The-alleged-relationship-between-immigration-and-criminality.pdf>

zastižené válkou či nepříznivými životními podmínkami a lidský život zde má často rozdílnou hodnotu než v zemích EU.

Dalším negativní aspekt migrace, který bych ráda zmínila, je spojen s migranty pocházejícími z muslimských zemí. Islám je, i když není vyznávám radikálně, velice striktním náboženstvím. Pokud jsou příchozí migranti muslimové a nejsou srozuměni s běžným chodem evropských společností, kde diskriminace žen, či denní modlitby nemají své místo, můžou negativně působit na okolní společnost. Vyústěním těchto dvou hrozeb mohou být teroristické útoky, které jsou nejčastěji spojovány právě s vyznavači radikálního islámu.

Ve třetí kapitole jsem uváděla počet podaných žádostí o azyl. Jedná se o vysoké hodnoty, které jsou určitou zátěží pro státní správu členských států EU. Fungování státní správy se v jednotlivých státech liší, ale kvůli jejímu zatížení nejen vyřizováním žádostí o azyl, ale i vydáváním rozhodnutí o povolení pobytu, je její činnost značně zpomalena, což může mít negativní dopad na obyvatele EU.

Jako další negativní aspekt migrace spatřuji fakt, který není způsoben tolik migranty samotnými, ale jejich negativním vyobrazováním médií. Migranti jsou často využíváni jako součást politické agendy a většinou opět v negativním smyslu. Tento aspekt hodlám ověřit i rámci empirického výzkumu, konkrétně v dotazníku pro veřejnost. Vlna nenávisti a rasové diskriminace, která se vůči migrantům zvedá, ovlivňuje zejména děti ve školách, které s migranty často sdílí třídu. Děti migrantů, které bojují s jazykovou bariérou a ještě jsou v prostředí, které je nepřijímá zcela otevřeně, mohou zpomalovat výuku pro celou třídu.

Protikladem k finančnímu přínosu migrantů, který svým vstupem na pracovní trh přinášejí, je dle slov Jaroslava Macháčka následující: *„Následkem rostoucí nabídky práce a na straně migrantů ochoty reagovat na tuto nabídku, většinou spojenou s nižší než pro domácí pracovní poptávku obvyklou úrovní odměny, může ve smyslu tohoto modelu dojít i k významnému poklesu mezd.“*⁸³

⁸³ ŠÍDLLO, Luděk a Boris BURCIN. *Migrace a demografické výzvy: sborník vybraných příspěvků z XLVI. konference České demografické společnosti*. Praha: Oeconomica, 2016, s.15. ISBN 978-80-245-2183-1.

Mezi pozitivními aspekty migrace jsem zmiňovala bod s názvem posílení genofondu společnosti. Tato výhoda má i svou negativní stránku – šíření nemocí. Migranti ze vzdálených koutů světa mají naprosto odlišnou obranyschopnost vůči různým onemocněním, která mohou být pro evropskou populaci smrtelná. Samozřejmě s sebou mohou přinášet onemocnění, která jsou smrtelná i pro ně samé.

Migranti si často jakou svou cílovou zemi vybírají tu s nejštedřejším sociálním systémem. Zneužívání sociálních systémů bohatších evropských zemí je velkým problémem i v rámci vnitřní migrace.

Poslední negativní aspekt migrace, který zmíním, je zaměřen na její negativní vliv ve zdrojových zemích. Jedná se opět o protiklad k již zmíněnému pozitivnímu aspektu, a to odchod kvalifikovaných pracovníků za lepšími možnostmi, které pro ně EU nabízí. V dlouhodobém hledisku může pak docházet ke snížení výkonnosti odborných odvětví.⁸⁴

4.3 SWOT analýza

SWOT analýza je univerzální analytická technika, kterou jsem se rozhodla použít pro zhodnocení a sumarizaci pozitivních a negativních stránek migrace, kterým jsem se věnovala ve čtvrté kapitole. SWOT analýza zahrnuje i body pod názvy příležitosti a hrozby, kde příležitostmi myslím oblasti, ve kterých může migrace i nadále být přínosem pro cílové i zdrojové země. K jednotlivým bodům ve všech sledovaných kategoriích (pozitivní a negativní stránky, příležitosti a hrozby) je přiřazeno mé subjektivní hodnocení. Ve sloupci hodnota jsou u pozitivních stránek a příležitostí čísla od 1 do 5, kdy 5 je u bodů, u kterých vnímám jejich kladný potenciál jako nejvíce naplněn a 1 u bodů, u kterých si naopak myslím, že jejich kapacita je naplněna nejméně. U negativních stránek a u hrozeb je ve sloupci hodnota číslo od -1 do -5, kdy -1 je u bodů, u kterých si myslím, že jejich záporný potenciál není zcela naplněn, a -5 u bodů, u kterých

⁸⁴ ŠÍDLLO, Luděk a Boris BURCIN. *Migrace a demografické výzvy: sborník vybraných příspěvků z XLVI. konference České demografické společnosti*. Praha: Oeconomica, 2016, s.14. ISBN 978-80-245-2183-1.

naopak tento potenciál vnímám jako zcela naplněný. Kromě hodnoty je ke každému bodu přiřazena i váha, která vystihuje důležitost daného bodu v rámci sledované kategorie, součet vah u každé kategorie musí být roven 1.

Konečnému výsledku analýzy předchází následující postup: nejdříve je třeba u každého bodu vynásobit přiřazenou hodnotu s určenou vahou. Poté sečíst výsledky u jednotlivých kategorií a následně provést součet i těchto hodnot. Pokud je výsledek kladný převažují pozitivní stránky a příležitosti, pokud se jedná o hodnotu zápornou převažují stránky negativní a hrozby.

SWOT analýzu jsem si pro svou práci vybrala, protože umožňuje vytvoření stručného a přehledného výsledku.

Tabulka č. 5: SWOT analýza – zhodnocení legální migrace z pohledu EU

Pozitivní stránky				Negativní stránky			
	váha	hodnota	výsledek		váha	hodnota	výsledek
Naplnění pracovních míst	0,3	5	1,5	Bezpečnostní riziko	0,3	-3	-0,9
Remitence	0,3	3	0,9	Náboženský vliv	0,1	-3	-0,3
Diverzita společnosti	0,1	2	0,2	Rozdílné vnímání hodnot – zejména života člověka	0,3	-3	-0,9
Finanční přínos	0,2	4	0,8	Zátěž pro státní správu	0,1	-4	-0,4
Rozšíření obzorů	0,1	4	0,4	Vznik rasové diskriminace	0,2	-5	-1
Výsledek	1		3,8	Výsledek	1		-3,5
Příležitosti				Hrozby			
	váha	hodnota	výsledek		váha	hodnota	výsledek
Kulturní a sociální rozvoj	0,1	3	0,3	Nárůst kriminality, terorismus	0,3	-3	-0,9
Ekonomický rozvoj	0,2	3	0,6	Snížení vzdělávacích nároků	0,1	-3	-0,3
Podpora mezinárodní spolupráce	0,3	4	1,2	Šíření nemocí	0,2	-2	-0,4
Posílení genofondu společnosti	0,1	3	0,3	Zneužívání sociálních systémů	0,2	-5	-1
Zvýšení počtu obyvatel v produktivním věku	0,3	5	1,5	Pokles mezd	0,2	-2	-0,4
Výsledek	1		3,9	Výsledek	1		-3

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový výsledek: 1,2

Z kladné hodnoty celkového výsledku SWOT analýzy vyplývá, převažuje kladná stránka migrace. Součet výsledků u pozitivních a negativních stránek migrace byl roven hodnotě 0,3. To znamená, že v těchto oblastech pozitivní lehce převažuje tu negativní. Markantnější rozdíl ve výsledcích nastal u hodnocení příležitostí a hrozeb, které může migrace přinést. Největší hodnotu měl bod s názvem: zvýšení počtu obyvatel v produktivním věku. Dle mého názoru je právě tento bod nejsilnějším, protože odhady odborníků hovoří o velkém úbytku obyvatel EU (bez migrace),⁸⁵ který by znamenal snížení ekonomického rozvoje a s tím spojené snížení životní úrovně obyvatel EU.

⁸⁵ Migranti jsou pro nás příležitost. *Migraceonline.cz* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migranti-jsou-pro-nas-prilezitest>

5 Empirický výzkum

Pro empirický výzkum využiji nejdříve kvalitativní sběr dat, a to prostřednictvím strukturovaného rozhovoru. Rozhovor bude učiněn s respondentem, který je erudovaným odborníkem na problematiku migrace. Je nutné zmínit, že i přestože je Česká republika členem EU, nelze odpovědi mého respondenta, jehož činnost je na území ČR, generalizovat jakožto vztahující se k celé EU.

Následně využiji kvantitativní sběr dat prostřednictvím dotazníkového šetření. Všichni respondenti dotazníku budou české národnosti, proto musím opět zmínit, že dotazník nelze považovat jako plnohodnotný odraz názorů občanů EU.

5.1 Výzkumné cíle a hypotézy

Cílem rozhovoru je získání informací pro dotvoření celkového přehledu o migraci a jejího zhodnocení. Cílem dotazníkového šetření je získání poznatků o názorech veřejnosti na migraci v rámci EU. Dále získání informací pro jejich následnou komparaci s názory odborníka a též k doplnění celkového přehledu o migraci jejího zhodnocení.

Před zahájením sběru dat jsem si stanovila pro rozhovor tyto dvě hypotézy:

- Respondent bude přesvědčen o funkčnosti nástrojů k regulaci migrace, kterými ČR disponuje.
- Respondent bude toho názoru, že EU dostatečně nezvládá problém nelegální migrace.

Pro dotazníkové šetření jsou mé hypotézy následující:

- Respondenti budou celkovou legální migraci do EU hodnotit spíše negativně.
- Respondenti nebudou pro stálé znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích EU.

5.2 Rozhovor s odborníkem

V rámci hodnocení migrace z pohledu EU jsem se rozhodla své konečné shrnutí podpořit výzkumnou metodou, a to strukturovaným rozhovorem. V přípravné fázi rozhovoru jsem si připravila seznam otázek vztahujících se k problematice migrace. Snažila jsem se o takovou formulaci, aby většina z nich mohla být použita i v dotazníkovém šetření směřem k veřejnosti. Rozhovor proběhl s osobou, která se problematice migrace věnuje více než 20 let. Mým respondentem byl plk. Mgr. Tomáš Hammerschmied, působící na Ředitelství služby cizinecké policie, jako náměstek ředitele pro vnitřní hranici na odboru podpory výkonu služby a jako vedoucí oddělení metodiky výkonu služby. Rozhovor proběhl v respondentově kanceláři na Ředitelství služby cizinecké policie. Můj respondent dostal seznam otázek, na které popořadě odpovídal, rozhovor byl nahrávaný. Souhlas s uvedením jména, pracovní pozicí respondenta a s přepisem rozhovoru do mé práce je součástí přílohy B.

Respondent přímo nepůsobí na poli EU, proto jeho odpovědi slouží pouze jako podpora pro utvoření celkového přehledu o migraci. Jeho odpovědi budou využity i pro komparaci s názory české veřejnosti na problematiku migrace v rámci EU.

Otázka č. 1:

Jak z Vašeho pohledu hodnotíte vývoj migrace do EU, potažmo ČR?

Odpověď:

Masivní nárůst tranzitní nelegální migrace do Evropské unie jsme zaznamenali zejména v roce 2015, konkrétně od měsíce května. V roce 2015 tranzitní nelegální migranti k přepravě na území České republiky převážně využívali vlakové spoje. Důležité je říci, že Česká republika byla pro nelegální migranty tranzitní zemí. Konečnou destinací pro ně byla Spolková republika Německo, Švédsko a další státy západní Evropy.

V letech 2020 a 2021 byla tranzitní nelegální migrace utlumena opatřeními souvisejícím se zabráněním šíření covidového onemocnění. V roce 2022, konkrétně od léta, opět markantně začala narůstat čísla zachycených nelegálních migrantů na území České republiky, potažmo v sousedních zemích. Počty tranzitních nelegálních migrantů v roce 2022 dokonce několikanásobně převýšily počty z roku 2015. Z důvodu boje proti tranzitní nelegální migraci bylo ze strany

Vlády České republiky rozhodnuto o znovuzavedení kontrol na státních hranicích mezi Českou republikou a Slovenskou republikou. Opatření přijatá v souvislosti se znovuzavedením hodnotím pozitivně, neboť počty zachycených nelegálních migrantů začala klesat a nyní jsou minimální.

Otázka č. 2:

Myslíte si, že jsou nástroje k regulaci migrace dostatečné a funkční? (azylový systém, návratová politika, relokace, ochrana vnějších hranic)

Odpověď:

Obecně se domnívám, že Česká republika má v cizinecké problematice nastaven právní systém velmi dobře a jsem přesvědčen, že na konkrétní nový problém je snaha vždy nějakým způsobem reagovat. Například zákon o pobytu cizinců (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) je novelizován velmi často, což naopak může způsobit nepřehlednost. Pokud bych měl vzít popořádku oblasti, na které se dotazujete, tak bych odpověděl asi takto.

Problematiku mezinárodní ochrany v českém právním prostředí upravuje zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Dle § 8 zákona o azylu je řízení o udělení mezinárodní ochrany zcela v působnosti Ministerstva vnitra České republiky, které mimo jiné ve věci mezinárodní ochrany rozhoduje. Policii České republiky jsou zákonem o azylu přiznána některá oprávnění a činnosti, které v rámci své působnosti vykonává. Například policii a ministerstvu je cizinec oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Policie mimo jiné žadatele o mezinárodní ochranu na základě zákonem stanovených kritérií dopravuje do přijímacího střediska, provádí osobní prohlídku žadatele o mezinárodní ochranu při příchodu do přijímacího střediska, snímá otisky prstů žadatelů o mezinárodní ochranu, popřípadě provádí vnější ostrahu azylového zařízení určeného ministerstvem. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že řízení ve věci udělení mezinárodní ochrany je v České republice relativně přísné.

Návratová politika je velmi specifická oblast. Na jedné straně je právní prostředí, které může být řešeno kvalitně. Na straně druhé stojí to, zda je v silách policie osobu z území fakticky vyhostit. Zde narážím na nespolupráci některých zemí

nebo případy, kdy cizinec nepochází z takzvané bezpečné země, do které bychom ho mohli navrátit.

K otázce relokace bych chtěl pouze říci, že ji spatřuji spíše jako politické téma, nicméně Česká republika k relokacím dlouhodobě nakloněna není.

Ochrana vnějších hranic v České republice probíhá na hraničních přechodech na mezinárodních letištích. Ochranu vnějších hranic u nás hodnotím pozitivně.

Otázka č. 3:

Myslíte si, že EU přijala dostatečná opatření po migrační krizi z roku 2015 a je nyní schopna čelit podobné situaci lépe?

Odpověď:

Jak jsem uvedl již v odpovědi na první otázku, situaci v roce 2015 a 2022 nemůžeme úplně srovnávat, protože v roce 2022 bylo nelegálních migrantů tranzitujících do Evropské unie mnohonásobně více. V roce 2015 tvořili množinu nelegálních migrantů kromě občanů Sýrie a Afghánistánu, kteří utíkali před válečným konfliktem, ve velkém množství takzvaní ekonomičtí migranti, občané Bangladéše a Afriky. V roce 2022 to byli zejména občané Sýrie.

V roce 2015 jsme počty tranzitních nelegálních migrantů dokázali, jakožto Služba cizinecké policie, zvládat vlastními silami. Myslím tím, že jsme nelegální migranty nejen dokázali zachytit, ale vedli jsme s nimi správní řízení ve věci povinnosti opustit území nebo správního vyhoštění a následně jsme je zajišťovali a umisťovali do některého ze zařízení pro zajištění cizinců. V maximální míře jsme se snažili cizince navracet na základě dublinského řízení nebo na základě příslušné readmisní dohody.

V roce 2022 bylo po důkladné analýze a vyhodnocení stavu tranzitní nelegální migrace přistoupeno ze strany České republiky ke znovuzavedení kontrol na státních hranicích mezi Českou republikou a Slovenskou republikou. K obdobnému kroku přistoupila i Rakouská republika, neboť hrozilo reálné nebezpečí, že kontroly na vnitřních hranicích znovuzavede Spolková republika Německo.

Jsem přesvědčen, že znovuzavedení kontrol byl správný krok a nízké počty tranzitních nelegálních migrantů mě o tom přesvědčují. V rámci znovuzavedení

kontrol na vnitřních hranicích dostala policie do rukou významné oprávnění spočívající například v odepření vstupu na státní hranici.

Otázka č. 4:

Zvládá podle Vás EU (ČR) dostatečně regulovat migraci z Ukrajiny?

Odpověď:

Předně musím říci, že si asi nikdo z nás nemyslel, že se může v současné době něco podobného na evropském kontinentu stát. Česká republika nenadálou situaci, na kterou se nikdo nemohl připravit, zvládla nadmíru dobře. Velmi rychle bylo reagováno jak po stránce legislativní, přijetí zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, v platném znění (zákon „Lex Ukrajina“), tak po stránce humanitární pomoci, vznik Krajských asistenčních centrech pomoci Ukrajině („KACPU“).

V návaznosti na zákon Lex Ukrajina a na základě usnesení vlády České republiky č. 148 ze dne 2. března 2022, o přijetí krizového opatření, bylo Policii České republiky uloženo s účinností ode dne 4. března 2022 na základě žádosti cizincům, na které se povinně vztahuje prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu čl. 5 směrnice Rady 2001/55/ES, a kteří splňují důvody pro udělení zvláštního typu víza, udělovat a vyznačovat nejprve vízové štítky víza za účelem strpění a následně vízové štítky víza za účelem dočasné ochrany.

Ohledně budoucnosti související s dočasnou ochranou osob vysídlených z Ukrajiny mohu pouze říci, že víza za účelem dočasné ochrany budou prodlužována do března roku 2024. Jak bude konflikt eskalovat a zda zničená infrastruktura na Ukrajině a zhoršení klimatických podmínek zapříčiní další příliv utečenců na území Evropské unie, nedokážu bez příslušných podkladů a analytických zpráv, kterými nedisponuji, hodnověrně posoudit.

Otázka č. 5:

Je podle Vás boj proti nelegální migraci dostatečně právně upraven na úrovni EU, ale i na úrovni ČR jakožto jednoho ze členských států?

Odpověď:

Již v předchozích odpovědích jsem se vyjádřil, že právní rámec zabývající se problematikou cizinců, pobytu, migrace, azylu atd. hodnotím spíše kladně. K tomu je důležité říci, že veškerá evropská legislativa, myšlena nařízení Evropského parlamentu a Rady EU nebo rozhodnutí Rady EU či směrnice Rady EU, je implementována do českého právního systému. Zda je finální produkt ve formě vydaného zákona kvalitní a srozumitelný, je ovšem otázkou jinou.

Otázka č. 6:

Považujete nástroje, které proti tomuto problému existují, za dostatečné? (zavedení dočasné ochrany vnitřních hranic)

Odpověď:

Znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích schengenského prostoru je velmi závažným mimořádným opatřením, které de facto popírá smysl volného pohybu osob a věcí. Z tohoto důvodu je k němu ze strany členských zemí přistupováno ve zcela výjimečných situacích a zcela v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob („Schengenský hraniční kodex“). Asi by nikoho nenapadlo, že po vstupu České republiky do schengenského prostoru v roce 2007, bude institut znovuzavedení tak hojně využíván. V roce 2020 vyhlásila vláda České republiky pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaný jako SARS CoV-2/ nouzový stav a byly znovuzavedeny kontroly na hranicích se Spolkovou republikou Německo a Rakouskou republikou. Od 29.09.2022 bylo v souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršením migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích Evropské unie vládou České republiky rozhodnuto o dočasném znovuzavedení ochrany státních hranic se Slovenskou republikou.

Od roku 2015 jsme si začali uvědomovat, že migrační vlna může kdykoliv přijít a z tohoto důvodu byla panem policejním prezidentem pravidelně vyhlášována součinnostní bezpečnostní cvičení zaměřená na znovuzavedení kontrol a rovněž na stavbu a provoz tzv. registračního místa. Registrační místo je jakýmsi stanovým nebo kontejnerovým městečkem, ve kterém probíhá registrační proces, který mimo jiné zahrnuje zjišťování totožnosti, snímání biometrických dat, lékařské vyšetření a zanesení získaných dat do příslušného informačního systému.

Otázka č. 7:

Je nebo není zavádění dočasné ochrany vnitřních hranic postupem příliš výrazně popírajícím principy schengenského prostoru?

Odpověď:

Na tuto otázku jsem odpověděl již v předchozí odpovědi. Nicméně zopakuji, že znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích schengenského prostoru je velmi závažným mimořádným opatřením. Závažnost opatření spatřuji nejen v zamezení volného pohybu osob a s tím souvisejícím odepíráním vstupu na území druhého státu, ale i v tom, že legislativa umožňuje povolat pro potřeby Policie České republiky k ochraně státní hranice příslušníky Armády České republiky a příslušníky Celní správy České republiky. Toto je možné na základě zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Otázka č. 8:

Myslíte si, že EU zvládá a bude i nadále dostatečně zvládat problém nelegální migrace?

Odpověď:

Evropská unie jako celek nelegální migraci nezvládá. Toto je zřejmé hlavně tím, že členské státy musejí přistupovat k ochraně svých státních hranic prostřednictvím institutu znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích. Smyslem schengenského prostoru je přeci volný pohyb a nikoliv kontroly uvnitř něho. Primární by měla být maximální kontrola na vnějších hranicích schengenského prostoru, tedy na souši, moři i mezinárodních letištích. Právem každého suverénního státu je rozhodovat o tom, koho si na své území pustí a komu umožní

na něm pobývat. Kromě osob, které mohou na území legálně vstoupit, tedy mají vízum, povolení k pobytu nebo jsou ze zemí, se kterými má EU či konkrétní členský stát bezvízovou dohodu. Toto platí i pro osoby, které splňují požadavky na udělení mezinárodní ochrany.

EU může nelegální migraci zvládnout pouze tím, že zabezpečí ochranu vnější hranice, na které se budou podílet všechny členské státy. Česká republika se v tomto bodě nemá za co stydět, neboť již několik let vysílá své policisty k plnění úkolů například do Severní Makedonie nebo Maďarské republiky.

Otázka č. 9:

Jaké by podle Vás bylo nejefektivnější řešení nelegální migrace z nejproblematictějších zemí? (Sýrie, Afghánistán, Turecko)

Odpověď:

Opět musím zopakovat, že nejefektivnější opatření je ochrana vnějších hranic schengenského prostoru. Pokud se již na území nějakým způsobem nelegální migrant dostane, musíme mít možnost jej vyhostit takovým způsobem, že prostor fakticky opustí. Ve Vámi uvedeném výčtu zemí je Sýrie a Afghánistán. V současné době nejsou tyto státy považovány za „bezpečné země“ a tudíž není možné do nich jejich státní příslušníky navracet. Jsou pro nás nevyhostitelní. To samé platí pro země, které v dané problematice s námi nekomunikují.

Otázka č. 10:

Které aspekty migrace ze třetích zemí do EU (ČR) podle Vás převažují? (pozitivní/negativní)

Odpověď:

Migrace jako taková je zcela jistě pozitivní. Z historického hlediska lidstvo provází od samého počátku. Principiálně je migrace přínosem – nové pracovní síly, příliv mozků, obohacení kultury atd. Zde se budu opět opakovat. Migrace je přínosem do té doby, dokud má suverénní stát možnost migraci regulovat a vpustit osoby, které nejsou a nebudou rizikem pro bezpečnost a udržení veřejného pořádku. Jsem policista a otázka bezpečnosti a udržení veřejného pořádku je pro mě zcela zásadní. Od roku 2009 převzalo Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, od Služby cizinecké policie agendu povolování trvalých pobytů a od roku

2011 i agendu dlouhodobých viz a pobytů. Od této doby je Policie České republiky v cizinecké agendě téměř výhradně represivním orgánem a zcela jistě to můj pohled na věc může zaměřit trochu jednostranně.

Vyhodnocení rozhovoru provedu na dvou úrovních, nejdříve se bude jednat o komparaci názorů mého respondenta, odborníka na danou problematiku a odpověďmi od veřejnosti v rámci dotazníkového šetření, konkrétně u těch otázek, které byly shodné v obou metodách získávání informací. Následně provedu společné vyhodnocení rozhovoru a dotazníkového šetření v kapitole 5.3.1.

5.3 Dotazníkové šetření – veřejnost

V následujícím dotazníkovém šetření jsem se tázala na velmi podobné otázky, které jsem použila v rozhovoru s odborníkem z praxe, aby bylo možné jeho názory porovnat s názory veřejnosti. Dotazníkové šetření se skládalo z celkem dvanácti otázek, z čehož první dvě byly zaměřené na identifikaci respondentů. Celkem odpovědělo 200 respondentů, k vytvoření dotazníku jsem použila platformu Survio a k veřejnosti jsem ho sdílela prostřednictvím sociálních sítí. K zobrazení odpovědí respondentů jsem se rozhodla využít grafy a tabulky. Tabulka slouží k možnosti sledování odpovědí v závislosti na vzdělání respondentů. Použila jsem ji u otázek, kdy mi tento vztah přišel zajímavý. U zbylých otázek, kde podle mého názoru vzdělání nehraje přílišnou roli, jsem použila graf.

V prvních dvou otázkách jsem se respondentů dotazovala na jejich věk a nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání.

Tabulka č. 6: Počet respondentů dle věku a vzdělání

VĚK/VZDĚLÁNÍ	základní	středoškolské	vysokoškolské
17-	6	2	0
18-25	7	28	22
26-40	0	34	20
41-65	4	31	26
65+	2	16	2
CELKEM	19	111	70

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedené tabulky vyplývá že nejhojněji zastoupenou věkovou kategorií byla 41-65 let a nejvíce respondentů mělo středoškolské vzdělání, nicméně i vysokoškolsky vzdělaní respondenti byli hojně zastoupeni.

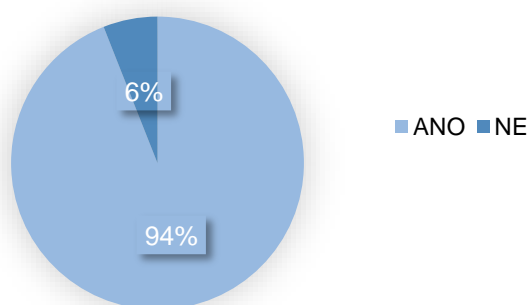
Otázka č. 3:

Vnímáte problematiku migrace jako důležitou, o kterou je třeba se zajímat?

Odpověď:

Graf č. 14: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle jejich zájmu o problematiku migrace

Zájem respondentů o problematiku migrace

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného vyplývá, že téma migrace považuje za důležité většina, 188 respondentů, opačného názoru bylo pouze 12 respondentů, což potvrdilo má očekávání.

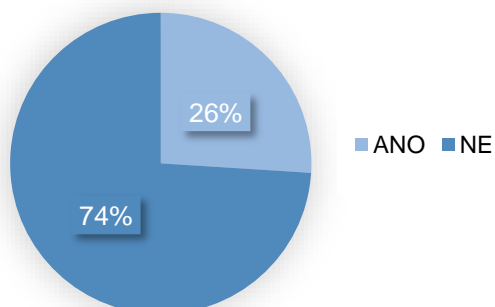
Otázka č. 4:

Myslíte si, že EU přijala dostatečná opatření po migrační krizi z roku 2015 a je nyní schopna čelit podobné situaci lépe?

Odpověď:

Graf č. 15: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle názoru na dotázanou otázku

Názor respondentů na otázku č. 3

Zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného grafu vyplývá, že většina, 148 respondentů se domnívá, že EU dostatečná opatření nepřijala, opačného názoru bylo 52 respondentů. Tato otázka měla stejné znění, jako otázka pro mého respondenta v rozhovoru. Z jeho odpovědi lze usoudit, že členské státy v současnosti přistoupily k znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích včas, tak aby zachytily nelegální migranty a předešly možnému nebezpečí.

Otázka č. 5:

Zvládá podle Vás EU (ČR) dostatečně regulovat* migraci? (s výjimkou Ukrajiny) *regulovat – počet příchozích lidí, evidence dokladů, včasné odhalování nelegální migrace, návratová politika

Odpověď:

Tabulka č. 7: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání

VZDĚLÁNÍ/ODPOVĚĎ	zvládá – ve všech aspektech	zvládá – pouze v některých aspektech	nezvládá
základní	0	17	2
středoškolské	8	68	35
vysokoškolské	7	46	17
CELKEM	15	131	54

Zdroj: vlastní zpracování

Z odpovědí respondentů vyplývá, že většina zastává názor, že EU, potažmo ČR regulovat migraci zvládá pouze v některých, v otázce uvedených, aspektech. Což i přesto, že cca čtvrtina lidí je toho názoru, že EU regulaci migrace nezvládá, lze, dle mého názoru, hodnotit pozitivně.

Odpověď respondenta rozhovoru říká, že podmínky pro udělení mezinárodní ochrany v ČR jsou poměrně přísné, nelegální migrace se díky znovuzavedení kontrol na vnitřní hranici se Slovenskem daří odhalovat, ovšem EU obecně jako celek problém nelegální migrace nezvládá. Návratová politika je velké téma, problémem zůstává u migrantů, kteří nepochází ze země, do které by je bylo možné bezpečně navrátit.

K evidenci dokladů bych jen ráda zmínila existenci Evropského systému archivace vyobrazení falešných a pravých dokladů online (FADO), který byl vytvořen již v roce 1998. Jeho účelem je možnost rychlého sdílení vyobrazení pravých,

padělaných a pozměněných dokladů, mezi členskými zeměmi, s cílem podpořit boj proti falšování dokumentů a dokladů totožnosti.⁸⁶

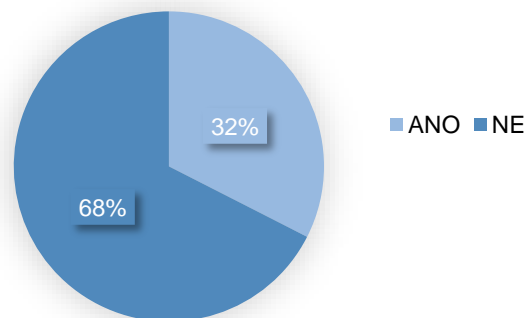
Otázka č. 6:

Myslíte si, že EU (ČR) zvládá dostatečně regulovat migraci z Ukrajiny?

Odpověď:

Graf č. 16: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle názoru na dotázanou otázku

Názor respondentů na otázku č. 6

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že 135 respondentů zastává názor, že EU, potažmo ČR regulaci migrace z Ukrajiny nezvládá, opačného názoru bylo 65 respondentů. Odpověď mého respondenta v rozhovoru, souhlasí s menšinovým názorem. Dle mého názoru je v této otázce odpověď respondentů provázaná i se strachem z množství lidí, které bylo potřeba z Ukrajiny přijmout. To může souviset s jejich názorem, že je tato migrace neregulovaná ze strany EU.

⁸⁶ Boj proti podvodům s doklady: Systém archivace vyobrazení (FADO). *Eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=LEGISSUM:I33075>

Otázka č. 7:

Jak vnímáte legální migraci ze třetích zemí do EU (ČR), je z vašeho pohledu:

Odpověď:

Tabulka č. 8: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání

VZDĚLÁNÍ/ODPOVĚĎ	žádoucí	nutná/nezbytná	nežádoucí
základní	7	4	8
středoškolské	25	15	71
vysokoškolské	15	20	35
CELKEM	47	39	114

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že většina respondentů ve všech kategoriích nejvyššího stupně dosaženého vzdělání vnímá legální migraci jako nežádoucí. Většinový názor je v rozporu s názorem respondenta v rozhovoru. Toto téma je dle mého názoru velice důležité a měla by se mu věnovat nejen informační média, ale i státní instituce. Přesně z tohoto většinového názoru, kdy občané přehlíží přínosy migrace, plynou diskriminační či jiné problémy, se kterými se musí migranti potýkat.

Otázka č. 8:

Myslíte si, že EU (ČR) zvládá* a dokáže i nadále zvládat problém nelegální migrace? *zvládá – má dostatečné nástroje pro včasné odhalování

Odpověď:

Tabulka č. 9: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání

VZDĚLÁNÍ/ODPOVĚĎ	ANO	NE
základní	8	11
středoškolské	23	88
vysokoškolské	21	49
CELKEM	52	148

Zdroj: vlastní zpracování

V této otázce většina lidí zastává názor, že EU, potažmo ČR problém nelegální migrace nezvládá. Názor odborníka se, v případě ČR, shoduje s názorem menšiny respondentů. Nejefektivnějším nástrojem v této oblasti je, dle jeho odpovědi, znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Na úrovni EU je stále třeba se na tento problém zaměřovat.

Otázka č. 9:

Byli byste pro stále znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích členských států EU (zrušení volného pohybu osob v rámci schengenského prostoru), když by toto opatření pomohlo v boji s nelegální migrací?

Odpověď:

Tabulka č. 10: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání

VZDĚLÁNÍ/ODPOVĚĎ	ANO	NE
základní	10	9
středoškolské	78	33
vysokoškolské	40	30
CELKEM	128	72

Zdroj: vlastní zpracování

Zde se většina respondentů shoduje, že by byla pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích. Tento výsledek je pro mě poněkud překvapivým a vyvrací mou stanovenou hypotézu. Myslím si, že následky tohoto opatření, pokud by mělo být jeho zavedení trvalé, by byly obrovské. Názor respondenta z rozhovoru říká, že by toto opatření mělo zůstat pouze opatřením mimořádným.

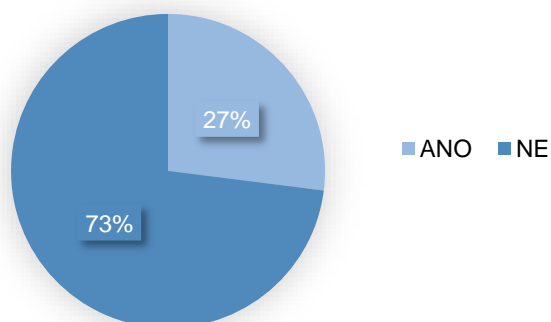
Otázka č. 10:

Věříte, že EU zvládá a do budoucna bude zvládat řešení nelegální migrace z nejproblematictějších zdrojových zemí (Afghánistán, Sýrie)?

Odpověď:

Graf č. 17: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle názoru na dotázanou otázku

Názor respondentů na otázku č. 10

Zdroj: vlastní zpracování

V odpovědi na tuto otázku se většinový názor veřejnosti od 146 respondentů shoduje s názorem respondenta rozhovoru, že EU nelegální migraci jako celek nezvládá a měla by posílit ochranu vnějších hranic.

Otázka č. 11:

Které aspekty legální migrace ze třetích zemí do EU (ČR) podle Vás převažují?

Odpověď:

Tabulka č. 11: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání

VZDĚLÁNÍ/ODPOVĚĎ	POZITIVNÍ – pracovní síla (vysoce kvalifikované pozice, neatraktivní pracovní pozice), kulturní rozvoj	NEGATIVNÍ – bezpečnostní hrozba, nežádoucí sociální a kulturní vliv
základní	6	13
středoškolské	23	88
vysokoškolské	23	47
CELKEM	52	148

Zdroj: vlastní zpracování

Zde se většina respondentů shoduje na tom, že převažují negativní aspekty legální migrace, tento názor koresponduje s odpověďmi na otázku č. 5. Dle mého názoru by se na tuto problematiku měla zaměřit pozornost médií, protože si myslím, že na základně informací přicházejících od nich, je názor veřejnosti tvořen.

Otázka č. 12:

Řešení nelegální migrace z nejproblematictějších zdrojových zemí má mnoho pojetí, na který by se podle Vás měla EU nejvíce zaměřit?

Odpověď:

Tabulka č. 12: Počet odpovědí u jednotlivých možnostech dle nejvyššího dosaženého vzdělání

VZDĚLÁNÍ/ODPOVĚĎ	Směrování sil k zajištění upokojivých životních podmínek v zemích původu nelegálních migrantů	Zvýšení úrovně zajištění vnějších schengenských hranic	Na návratovou politiku, zajistit možnost vyhoštění nelegálních migrantů pocházejících z "nebezpečných" zemí ze schengenského prostoru
základní	10	3	6
středoškolské	39	17	55
vysokoškolské	30	18	22
CELKEM	79	38	83

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší počet respondentů zvolil třetí možnost, zaměření se na návratovou politiku. Většina vysokoškolsky vzdělaných lidí by se primárně zaměřila na zlepšení životních podmínek v nejproblematictějších zemích původu nelegálních migrantů. Dle názoru respondenta z rozhovoru by se EU měla nejvíce zaměřit na ochranu vnějších hranic schengenského prostoru.

5.3.1 Vyhodnocení výzkumu

Strukturovaný rozhovor s odborníkem na problematiku migrace přinesl odpovědi na všechny zodpovězené otázky v dostatečném rozsahu. Odpověď na mnou stanovenou hypotézu: respondent bude přesvědčen o funkčnosti nástrojů k regulaci migrace, kterými ČR disponuje, přináší otázka č. 2. Respondent je přesvědčen o funkčnosti právního systému ČR v oblasti cizinecké problematiky. Pozitivně hodnotí i schopnost ochrany vnitřních hranic ČR. Dále uvádí, že podmínky pro udělení mezinárodní ochrany jsou v ČR poměrně přísné. Oblast návratové politiky je dle jeho názoru nejslabším článkem, kvůli nemožnosti vyhostit nelegální migranty do zemí jejich původu, protože ty nejhojněji zastoupené

nejsou považovány za bezpečné. Svou první hypotézu hodnotím jako potvrzenou, dle názoru respondenta ČR významné problémy s regulací migrace nemá. Odpověď na mou druhou hypotézu: respondent bude toho názoru, že EU dostatečně nezvládá problém nelegální migrace, zodpověděla otázka č. 8. Respondent vychází z faktu, že když ČR jakožto členská země musela přistoupit k tak mimořádnému opatření jako je ochrana vnitřních hranic, aby se ubránila před nelegálním vstupem migrantů. EU jako celek, dle jeho názoru, tím pádem nelegální migraci nezvládá. I tato hypotéza byla potvrzena.

V dotazníkovém šetření se mi podařilo získat dostatečný počet respondentů a byly zastoupeny všechny kategorie věkové i dle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání. Třetí hypotéza ve znění: Respondenti budou celkovou legální migraci do EU hodnotit spíše negativně, byla zodpovězena v otázce č. 7. Respondenti odpovídali následovně: 57 % vnímá legální migraci jako nežádoucí, 23,5 % jako žádoucí a 19,5 % jako nezbytnou/nutnou. I má třetí hypotéza byla potvrzena. Na čtvrtou hypotézu: respondenti nebudou pro stálé znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích EU, přinesla odpověď otázka č. 9. Tato hypotéza byla vyvrácena. 64 % respondentů odpovědělo, že by bylo pro znovuzavedení těchto kontrol.

6 Společné postupy řešení migrace z pohledu Evropské unie

Řešení migrace na úrovni EU je předmětem všech politik členských států, ale i součástí každodenní činnosti hlavních orgánů EU. Společný postup všech členských států je jedinou cestou k efektivní regulaci migrace v rámci celé EU. Migrační politiky členských států vycházejí ze společné politiky EU a jejich vykonávání z velké části vyplývá ze společných právních nástrojů. Obsahem této kapitoly budou oblasti, které jsou řízeny společnou politikou EU nejvíce. Nejdříve je třeba ujasnit, co se skrývá pod pojmem řešení migrace. Řešení migrace vnímám jako možnosti její regulace. Jedná se především o ochranu vnějších hranic, azylový systém a návratovou politiku.⁸⁷

Ochrana vnějších hranic schengenského prostoru je pro bezpečnost a ochranu před nelegální migrací naprosto zásadní. Ve chvíli, kdy se migrantům bez platného povolení podaří překročit vnější hranici, je jejich následné zachycení mnohem komplikovanější. Většina nástrojů určených pro zvýšení zabezpečení vnějších hranic, kterými EU disponuje, byla zmíněna v kapitole druhé. Zde uvedu jejich přehlednější sumarizaci, ale vynechám právní zakotvení, protože je právě součástí druhé kapitoly. Nejzásadnějším krokem k bezpečnosti vnějších hranic je systematická kontrola. Ta je upravena Schengenským hraničním kodexem. Ukládá členským státům povinnost provádět prostřednictvím dostupných informačních systémů kontroly všech osob přecházejících přes vnější hranice, a to i občanů EU.⁸⁸ Jedná se o tyto informační systémy: Schengenský informační systém, Vízový informační systém a do budoucna ETIAS a Systém vstupu a výstupu, který bude umožňovat automatický výpočet doby povoleného pobytu a zajišťuje identifikaci osob, které tuto dobu překračují.⁸⁹ Při ochraně vnějších hranic má nezastupitelnou roli agentura Frontex, jejíž činnost je též vymezena ve druhé

⁸⁷ Strategie migrační politiky České republiky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>

⁸⁸ Správa vnějších hranic. *Evropský parlament: Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/153/sprava-vnejsich-hranic>

⁸⁹ Posílení vnějších hranic EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/strengthening-external-borders/#authorisation>

kapitole. Některé státy, jejichž hranice jsou zároveň i vnější schengenskou hranicí, podpořily jejich ochranu vlastní iniciativou, a to výstavbou hraničních plotů. Tento krok poukazuje na to, že ochrana vnějších hranic zajištěná společnými postupy EU, nebyla dostatečná. To koresponduje i s názorem odborníka v rozhovoru, který si myslí, že na tuto oblast by se EU měla zaměřit nejvíce. V dotazníkovém šetření byl ovšem názor, že by EU měla směřovat síly zejména na zvýšení úrovně ochrany vnějších hranic, menšinový.

Migrační krize vyzdvihla nedostatky azylového systému EU. Nejzásadnějším bylo nepřiměřené zatěžování států při posuzování žádostí. V současnosti se orgány EU snaží zajistit spravedlivé sdílení odpovědnosti za posuzování jednotlivých žádostí tím, že se určí jeden stát, který bude za posouzení dané žádosti odpovědný.⁹⁰ Dále je třeba, aby byla EU schopna reagovat na velký příliv lidí na vnějších hranicích. Navrhovaný postup je následující: nejdříve by se žadatelé o mezinárodní ochranu měli podrobit předvstupnímu prověřování, které zahrnuje určení totožnosti, zdravotní a bezpečnostní kontrolu, odebrání daktyloskopických údajů a registraci v databázi Eurodac. Následně by pak mělo být integrovanými postupy na vnějších hranicích rozhodnuto, zdali započne azylové či návratové řízení. To by mělo zabránit nelegálním přesunům v rámci EU. Další možností by mělo být udělení statusu okamžité ochrany, určeného pro osoby prchající před ozbrojeným konfliktem.⁹¹ Výsledek připravovaných reforem by měl tedy zajistit, aby průběh azylového řízení byl harmonizovaný napříč členskými státy, jednoduchý, rychlý a měl by zároveň dodržovat práva žadatelů a předcházet zneužívání. S azylynty by pak mělo být ve všech státech zacházeno jednotně, měly by mít stejné podmínky a příležitosti.⁹²

V případě, že by azylové řízení fungovalo podle výše zmíněných zásad, dá se říci, že největší slabinou EU zůstává návratová politika. To je také oblast, do které

⁹⁰ Reforma azylového systému EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

⁹¹ Sdělení Komise o novém paktu o migraci a azylu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:85ff8b4f-ff13-11ea-b44f-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF

⁹² Azylová politika. *Euroskop: Oficiální informační zdroj od EU Úřadu vlády ČR* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/regulace-o-koordinace/azylova-politika/>

by podle 58,5 % respondentů v dotazníkovém šetření měla EU směřovat nejvíce sil. Ze statistických dat uvedených v grafu č. 10 vyplývá, že počet skutečně navrácených osob z těch, kterým bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území, je opravdu nízký a v postupu času má klesající tendenci. V současnosti se návratová politika EU stále provádí na základě tzv. návratové směrnice z roku 2008 uvedené v kapitole druhé. Hlavně z důvodů nedostatku operačních prostředků a nedostatečné spolupráci v rámci členských států je účinnost této směrnice poměrně nízká.⁹³

Nyní uvedu, jaké kroky podnikla EU ve snaze zvýšit účinnost návratové politiky. V roce 2015 vypracovala Evropská komise Akční plán EU v oblasti navrácení, jehož cílem je „vytvořit soudržný rámec pro opatření, jenž by se opíral o intenzivní operativní spolupráci mezi členskými státy, agenturami EU a zeměmi původu migrantů.“⁹⁴ Jako konkrétní doporučení jsou zde uvedena: prosazování jednotných pravidel, finanční podpora dobrovolných návratů či uskutečňování návratů přes vnější hranici za podpory agentury Frontex.⁹⁵

V roce 2018 předložila Evropská komise návrh na revizi návratové směrnice, který v úvodu identifikoval dvě nejzákladnější oblasti problémů, se kterými se členské státy při návratech potýkají. Prvním problémem je dle návrhu nekonzistentnost a nízká účinnost vnitrostátních postupů členských států při řízení o navrácení, která například neumožňuje efektivní výměnu informací mezi státní institucí a daným příslušníkem třetí země. Druhým zásadním problémem je spolupráce zemí původu, dle návrhu by měla EU využít svou vízovou politiku, aby si v oblasti návratů získala vůči dané zemi jakýsi donucovací prostředek. Cílem návrhu byly kromě dalšího tyto body: stanovení jasnějších, jednotnějších a účinnějších pravidel pro vydávání rozhodnutí o povinnosti opustit území a pro poskytování možnosti dobrovolně opustit území či zavedení nového řízení na vnějšcích

⁹³ Návratová politika a její slabiny. *Ústav mezinárodních vztahů Praha* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/navratova-politika-a-jeji-slabiny>

⁹⁴ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Akční plán EU v oblasti navrácení. *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0453&from=CS>

⁹⁵ Tamtéž.

hranicích pro rychlé navrácení příslušníků třetích zemí jejichž žádost o azyl byla zamítnuta.⁹⁶ Tento návrh ovšem doposud nebyl přijat.

V reakci na stále se nelepšící problém vydala Evropská komise v roce 2021 Strategii EU pro dobrovolný návrat a opětovné začlenění. Strategie popisuje nutnost posílení vnitřních struktur EU s cílem zajistit rychlá a spravedlivá řízení o navrácení. Vyzývá k podpoře dobrovolných návratů, které jsou výhodnější z ekonomického hlediska a ve spojitosti s opatřeními pro opětovné začlenění umožňují zajištění humánního a udržitelného návratu. Soudržný přístup v rámci EU má zajistit koordinátor pro navrácení a síť na vysoké úrovni pro navrácení, složená ze zástupců členských států.⁹⁷ V rámci návratové politiky EU tedy pracuje na jednotnějším a soudržnějším systému, který by zajistil rychlejší a efektivnější návratové řízení. Dále se snaží o dlouhodobou podporu dobrovolných návratů a o vyjednání dalších readmisních dohod či jiných právně závazných dohod, které zajistí vyšší spolupráci třetích zemí při zpětném přebírání svých příslušníků.

Dalším ze společných postupů řešení migrace představuje přesídlování. *„Přesídlování je významný nástroj, jak nabídnout ochranu osobám, které mezinárodní ochranu potřebují, a projevit celosvětovou solidaritu se zeměmi mimo EU, a pomoci jim tak zvládnout velké počty osob prchajících před válkou nebo pronásledováním. Nabízí osobám, které potřebují ochranu, bezpečnou a legální možnost migrace, přispívá k záchraně životů, snižuje nelegální migraci a pomáhá potírat operační model převaděčských sítí.“*⁹⁸

⁹⁶ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (přepřacované znění). *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:829fbeece-b661-11e8-99ee-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_1&format=PDF

⁹⁷ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Strategie EU pro dobrovolný návrat a opětovné začlenění. *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0120&from=CS>

⁹⁸ DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2020/1364 ze dne 23. září 2020 o legálních možnostech poskytování ochrany v EU: podpora přesídlování, humanitárního přijímání a dalších doplňkových možností. *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020H1364&from=EN>

Závěr

Zpracovávala jsem téma vývoje migrace z pohledu Evropské unie a možnosti společných postupů při jejím řešení. Důvody migrace se v průběhu času výrazně neproměňují, roli hraje mnoho faktorů, cílem je nejčastěji odchod za lepšími finančními a životními podmínkami. Mnohdy je motivátorem migrace strach o svůj život či o život blízkých a právě na řešení této formy migrace by měla být migrační politika EU zaměřena nejzásadněji. Ve statistikách, které jsou součástí třetí kapitoly, uvádím celosvětový počet uprchlíků a počet neúspěšných žadatelů o azyl v EU. Lze předpokládat, že se tato čísla budou v budoucnu zvyšovat, a to nejen z důvodů neutichajících válek na Blízkém Východě či ve východní Evropě. Dalším velkým důvodem, který nelze opomíjet, je globální oteplování. Ačkoliv se EU snaží prosazovat změny, s cílem zpomalit tento problém, větší zbytek světa tak nečiní. Proto je pravděpodobné, že globální oteplování, které pociťujeme i my zde v Evropě, kde naše klima přestává být zcela mírné, pociťí obrovským způsobem i následující generace lidí, žijící zejména v Africe. Kromě bezpečnostních důvodů a změny klimatu, se do oblasti migrace promítá i boj o získání vysoce kvalifikovaných pracovníků či nerovnost a diskriminace žen v některých koutech světa. V souvislosti s tím, že legální migrace je pro fungování EU nezbytná a převažují její pozitivní aspekty, je třeba pracovat na tom, jak občané EU na migranty a migraci obecně nahlízejí. Nejjednodušší cesta pro komunikaci s veřejností je prostřednictvím médií, která by neměla prezentovat jen negativa a hrozby plynoucí z migrace nelegální, ale zejména vyzdvihovat pozitiva migrace legální a tím snížit napětí ve společnosti.

Státy EU musí k regulaci migrace přistupovat jednotnými a společnými postupy a musí učinit vše proto, aby byly schopny tyto postupy zavést co nejdříve. Nejnovější statistiky o migraci říkají, že počet žádostí o azyl podaných v roce 2022 se blíží miliónu, což je v porovnání s údaji za rok 2021 výrazný nárůst. Je třeba počítat s tím, že se počet příchozích žádostí opět vyrovná počtu z období migrační krize. V souvislosti s tím by měla být zabezpečena dostatečná ochrana vnějších hranic, zajištění rychlého, jednotného azylového řízení a s co nejvyšším počtem třetích zemí by měla být vyjednána právně závazná dohoda o zpětném přebírání

jejich státních příslušníků. I nadále je třeba podporovat přesídlování osob, které nabízí osobám v nouzi bezpečnou a legální cestu do EU.

Cílem mé práce bylo vytvoření logicky uspořádaného textu, který bude pro čtenáře pochopitelný souhrnem a zhodnocením tématu vývoje migrace z pohledu Evropské unie. Dále vlastními poznatky, podpořenými názory odborníka z praxe, ale i veřejností, zhodnotit současný stav migrace v EU a uvést společné postupy při jejím řešení.

V první kapitole jsem vymezila pojem migrace, její příčiny, členění a stručně popsala její historický vývoj na území Evropy od 2. světové války. Na začátku druhé kapitoly jsem popsala vznik EU, následně současnou právní úpravu migrace a orgány EU, které se jí zabývají. Třetí kapitola byla věnována statistickému vývoji migrace v rámci EU. Vybírala jsem hodnoty, které jsou dle mého názoru pro vytvoření celkového přehledu o vývoji migrace nejpodstatnější. V této kapitole jsem prostřednictvím excelu vytvářela vlastní grafy a tabulky, aby byl výstup co nejpřehlednější. Jelikož je součástí mého cíle i zhodnocení migrace věnovala jsem čtvrtou kapitolu analýze pozitivních a negativních migračních aspektů, ze kterých jsem následně vytvořila SWOT analýzu. Výsledek ukázal, že dle mých poznatků a získaných informací převažují pozitivní aspekty legální migrace. Pátá kapitola obsahuje empirický výzkum, který byl proveden prostřednictvím strukturovaného rozhovoru s odborníkem na problematiku migrace z prostředí České republiky a dotazníkového šetření s 200 zástupci české veřejnosti. Přestože názory respondentů nelze považovat za plnohodnotný odraz názorů občanů EU, myslím si, že je má práce díky nim komplexnější. V šesté kapitole popisují zejména ze zdrojů oficiálních internetových stránek EU plány a postupy společného řešení migrace. Myslím si, že instituce EU si jsou vědomy nedostatků, které ve zmíněných oblastech EU má, což je prvním krokem na cestě k jejich eliminaci. EU potřebuje uvést veškeré své plány a strategie do praxe a v budoucnu bude schopna čelit výzvám, které migrace přináší lépe.

Troufám si říci, že se mi podařilo naplnit stanovený cíl, i když migrace je obrovsky rozsáhlým tématem a lze na ni nahlížet z mnoha úhlů pohledu, snažila jsem se o vystihnutí těch nejpodstatnějších údajů.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace - Evropská unie*. V Praze: Vysoká škola ekonomická, Nakladatelství Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0.
- ČAPKOVÁ, Kateřina a Michal FRANKL. *Nejisté útočiště: Československo a uprchlíci před nacismem 1933-1938*. Praha: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-840-9.
- DOBOŠ, Bohumil a Martin RIEGL. *Mezinárodní migrace pohledem politických věd: historie, teorie a současné otázky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2022. ISBN 9788087558355.
- DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 9788024615523.
- KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Praha: Vyšehrad, 2002. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-702-1540-2.
- PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2014. ISBN 978-80-7418-228-0.
- PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4311-3.
- PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019. ISBN 978-80-7394-751-4
- RABUŠIC, Ladislav a Aleš BURJANEK. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?* Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2003. ISBN 80-239-2257-2.
- ROSŮLEK, Přemysl. *Sondy do studia (o) islámu v období "migrační krize": historická paměť a současná krize*. Praha: Dokořán, 2017. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-872-6.

SMETANA, Miloslav. *Činnost cizinecké policie I: stav k 1. září 2021*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, s.61. ISBN 978-80-7251-526-4.

ŠÍDLO, Luděk a Boris BURCIN. *Migrace a demografické výzvy: sborník vybraných příspěvků z XLVI. konference České demografické společnosti*. Praha: Oeconomica, 2016. ISBN 978-80-245-2183-1

ŠLOSARČÍK, Ivo a Zuzana KASÁKOVÁ. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3567-2.

Právní předpisy

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 265/2010 ze dne 25. března 2010, kterým se mění Úmluva k provedení Schengenské dohody a nařízení (ES) č. 562/2006, pokud jde o pohyb osob s dlouhodobým vízem.

Nařízení o VIS. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=LEGISSUM:l14517>

Nařízení Rady (ES) č. 333/2002 ze dne 18. února 2002 o jednotném vzoru formulářů pro připojení víza uděleného členskými státy držitelům cestovních dokladů, které nejsou uznávány členským státem, který formulář vydal

Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1105/2011/EU ze dne 25. října 2011 o seznamu cestovních dokladů, které opravňují držitele k překročení vnějších hranic a které mohou být opatřeny vízem, a o zavedení mechanismu pro sestavování tohoto seznamu.

Vysokoškolské kvalifikační práce

ZÁHORKOVÁ, Lenka. *Mezinárodněprávní ochrana uprchlíků a role UNHCR* [online]. Praha, 2010 [cit. 2022-11-18]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/33070/DPTX_2010_1__0_35815_0_79721.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Magisterská diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, právnická fakulta. Mgr. Věra Honusková

Webové stránky a elektronické zdroje

Acquisition of citizenship statistics. *Eurostat: Statistics explained* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Acquisition_of_citizenship_statistics

Agentura Evropské unie pro otázky azylu. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4572719>

Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol). *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32016R0794>

Asylum applications - monthly statistics. *Eurostat: Statistics explained* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_applications_-_monthly_statistics

Azyl a migrace v EU: Fakta a čísla o Evropské unii. *Evropský parlament: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170629STO78630/azyl-a-migrace-v-eu-fakta-a-cisla>

Azylová politika. *Euroskop: Oficiální informační zdroj od EU Úřadu vlády ČR* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/regulace-o-koordinace/azylova-politika/>

Azylová řízení v Evropské unii. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/european-union-asylum-procedures.html>

Boj proti podvodům s doklady: Systém archivace vyobrazení (FADO). *Eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=LEGISSUM:I33075>

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2020/1364 ze dne 23. září 2020 o legálních možnostech poskytování ochrany v EU: podpora přesídlování, humanitárního přijímání a dalších doplňkových možností. *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020H1364&from=EN>

Doporučení Komise (EU) 2020/1366 ze dne 23. září 2020 o mechanismu EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací (plán pro připravenost na migraci a pro migrační krize. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1366&from=CS>

Druhá generace Schengenského informačního systému (SIS II). *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/second-generation-schengen-information-system-sis-ii.html>

EU Blue Cards by type of decision, occupation and citizenship. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/MIGR_RESBC1__custom_5005508/default/table?lang=en

Eurodac: evropský systém pro porovnávání otisků prstů žadatelů o azyl. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0603&from=CS>

Eurojust. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32018R1727>

EUROJUST. *Evropská unie: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/2020-12/2020-08_Generic-factsheet_public_Final4_CS.pdf

Evropská pohraniční a pobřežní stráž. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32019R1896#keyterm_E0001

Evropské mezinárodní síť. *Association for integration and migration* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/organizace/nase-clenstvi/evropske-site>

Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS). *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32018R1240>

FRYDRYŠKOVÁ YASIN, Jana. UNRRA a uprchlická krize po druhé světové válce. Operace „Displaced persons“. *HISTORICKÁ SOCIOLOGIE* [online]. 2018, 2018 (2), 65-82 [cit. 2022-11-18]. ISSN 2336-3525. Dostupné z: doi:10.14712/23363525.2018.50

GLOBAL TRENDS: Forced displacement in 2021. *UNHCR: The UN refugee agency* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/publications/brochures/62a9d1494/global-trends-report-2021.html>

Historie EU. *Evropská unie* [online]. [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_cs

Infografika – Počet žádostí o azyl v EU. *Evropská rada a Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/asylum-applications-eu/>

Jak EU řídí migrační toky. *Consilium Europa* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/managing-migration-flows/>

Jednotný vzor povolení k pobytu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R1030&from=CS>

Jednotný vzor víz udělovaných příslušníkům zemí, které nejsou členy EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995R1683&from=CS>

KROTKÝ, Jan. Remittance. *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/remittance/>

Legální migrace - Fondy Evropské unie v oblasti vnitřních věcí. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/fondyeu/clanek/legalni-migrace.aspx>

Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. [online]. Copyright © [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>

Mezinárodní ochrana - Aktuální informace o migraci. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nase-hlavni-temata-mezinarodni-ochrana-mezinarodni-ochrana.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>

MEZINÁRODNÍ OCHRANA: Společný evropský azylový systém. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/spolecny-evropsky-azylovy-system.aspx>

Migrační politika EU. *Consilium Europa* [online]. Copyright © 2022 [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/>

Migrační toky na trase přes centrální Středomoří. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/central-mediterranean-route/>

Migrační toky na trase přes východní Středomoří. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/>

Migrační toky na západních trasách. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-routes/>

Migranti jsou pro nás příležitost. *Migraceonline.cz* [online]. [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migranti-jsou-pro-nas-prilezitest>

Migration and Home Affairs. *Evropská komise: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management_cs

Migration and migrant population statistics. *Eurostat: statistics explained* [online]. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics#Migrant_population:_23.7_million_non-EU_citizens_living_in_the_EU_on_1_January_2021

Migratory Routes: Western Balkan Route. *FRONTEX* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-routes/western-balkan-route/>

Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (přepracované znění). *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:829fbece-b661-11e8-99ee-01aa75ed71a1.0017.02/DOC_1&format=PDF

Navracení nelegálních přistěhovalců – společné normy a postupy. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32008L0115>

Návratová politika a její slabiny. *Ústav mezinárodních vztahů Praha* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/navratova-politika-a-jeji-slabiny>

Pilíř ochrany uprchlíků: Ženevská úmluva slaví 70 let - Ministerstvo zahraničních věcí. Velvyslanectví SRN v Praze - Ministerstvo zahraničních věcí [online]. Copyright © Picture Alliance [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://prag.diplo.de/cz-cs/aktuelles/-/2472880>

Posílení vnějších hranic EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/strengthening-external-borders/#authorisation>

Pravidla o překračování hranic EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=celex:32016R0399>

Před deseti lety se prohnalo Blízkým východem „arabské jaro“. Ohně revoluce v některých zemích hoří dodnes — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 2022-11-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3242226-pred-deseti-lety-se-prohnalo-blizkym-vychodem-arabske-jaro-ohne-revoluce-v-nekterych>

Reforma azylového systému EU. *Evropská rada, Rada EU* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eu-asylum-reform/>

Residence permits. *Eurostat* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/migr_res_esms.htm

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Akční plán EU v oblasti navracení. *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0453&from=CS>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Hodnocení dohod EU o zpětném přebírání osob. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52011DC0076&from=PL>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Strategie EU pro dobrovolný návrat a opětovné začlenění. *EUR-Lex: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0120&from=CS>

Sdělení Komise o novém paktu o migraci a azylu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:85ff8b4f-ff13-11ea-b44f-01aa75ed71a1.0023.02/DOC_1&format=PDF

Sdělení Komise o zprávě o migraci a azylu. *eur-lex: access to european law* [online]. [cit. 2023-01-17]. dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a2d634d0-4554-11ed-92ed-01aa75ed71a1.0018.02/doc_1&format=pdf

Schengen: Průvodce evropským prostorem bez hranic | Zpravodajství | Evropský parlament. [online]. Copyright ©AP Images [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>

Schengenská spolupráce - Aktuální informace o migraci. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/schengenska-spoluprace-schengenska-spoluprace.aspx>

Správa vnějších hranic. *Evropský parlament: Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/153/sprava-vnejsich-hranic>

Statistické údaje o migraci do Evropy: Přehled počtu přistěhovalců v evropské společnosti. *Evropská komise: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

Státní příslušníci zemí mimo EU – pravidla dlouhodobého pobytu. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0109&from=CS>

Strategie migrační politiky České republiky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>

STŘEDOMOŘÍ – MIGRAČNÍ BRÁNA DO EVROPY. *Člověk v tísní* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>

The alleged relationship between immigration and criminality. *Openpolis* [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.openpolis.it/wp-content/uploads/2022/06/The-alleged-relationship-between-immigration-and-criminality.pdf>

Tisková zpráva: V boji proti převaděčství migrantů by pomohla intenzivnější výměna údajů. *Evropský účetní dvůr: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. Lucembursko, 2021 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/Lists/News/NEWS2109_30/INSR_migrant_smuggling_CS.pdf

Uprchlíctví a migrace ze zemí bývalé Jugoslávie. *Encyklopedie migrace* [online]. [cit. 2022-11-23]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/uprchlictvi-ze-zemi-byvale-jugoslavie>

VALENTA, Ondřej. Policy of attracting highly skilled professionals from the third countries to Czechia. *Ergo: Analýzy a trendy výzkumu, technologií a inovací*. 2013, s.18-24. [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/272264293_Policy_of_attracting_highly_skilled_professionals_from_the_third_countries_to_Czechia

Vízové povinnosti jiných státních příslušníků než EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32018R1806>

Vízový kodex. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0810&from=CS>

Volný pohyb a pobyt v EU. *EUR-Lex: Access to European Law* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0038&from=CS>

Západobalkánská trasa. *Evropská rada, Rada EU: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-balkans-route/>

Zpravodajství Evropský parlament: Migrace v Evropě. *Evropský parlament: Oficiální internetová stránka Evropské unie* [online]. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs>

Seznam grafů, tabulek a obrázků

Grafy

<i>Graf č. 1: Počet osob ze třetích zemí žijících v EU v letech 2013-2021</i>	
<i>Graf č. 2: Imigrace ze třetích zemí do EU v letech 2013-2021</i>	36
<i>Graf č. 3: Počet udělených státních občanství v EU v letech 2013-2020.....</i>	37
<i>Graf č. 4: Důvody pro udělení všech typů povolení k pobytu v roce 2021</i>	38
<i>Graf č. 5: Celosvětový počet osob nucených opustit domov v letech 2013-2021</i>	39
<i>Graf č. 6: Počet podaných a kladně vyřízených žádostí o azyl v EU v letech 2013-2021.....</i>	40
<i>Graf č. 7: Celkový počet zachycených nelegálních přechodů v EU v letech 2013-2022.....</i>	43
<i>Graf č. 8: Vývoj počtu detekovaných nelegálních přechodů do EU příslušníků z vybraných států v letech 2013-2022</i>	44
<i>Graf č. 9: Zatíženost vybraných migračních tras v letech 2013-2022</i>	46
<i>Graf č. 10: Počet vydaných rozhodnutí o povinnosti opustit území EU a počet navracených osob v letech 2013-2021</i>	49
<i>Graf č. 11: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle jejich zájmu o problematiku migrace.....</i>	67
<i>Graf č. 12: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle názoru na dotázanou otázku</i>	67
<i>Graf č. 13: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle názoru na dotázanou otázku</i>	69
<i>Graf č. 14: Procentuální vyjádření počtu respondentů dle názoru na dotázanou otázku</i>	71

Obrázek

<i>Obrázek č. 1: Vyobrazení migračních tras na mapě.....</i>	45
--	----

Tabulky

<i>Tabulka č. 1: Procentuální zastoupení osob ze třetích zemí, žijících na území EU, v celkovém počtu obyvatel EU</i>	<i>35</i>
<i>Tabulka č. 2: Procentuální vyjádření počtu imigrantů v nejvytíženějších zemích k celkovému počtu imigrantů.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabulka č. 3: Země s nejvyšším počtem kladně vyřízených žádostí o azyl v EU v letech 2013-2021</i>	<i>41</i>
<i>Tabulka č. 4: Poměrné zastoupení vybraných států v celkovém počtu nelegálních přechodů do EU v letech 2013-2021.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka č. 5: SWOT analýza – zhodnocení legální migrace z pohledu EU</i>	<i>56</i>
<i>Tabulka č. 6: Počet respondentů dle věku a vzdělání</i>	<i>66</i>
<i>Tabulka č. 7: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání</i>	<i>68</i>
<i>Tabulka č. 8: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání</i>	<i>70</i>
<i>Tabulka č. 9: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání</i>	<i>70</i>
<i>Tabulka č. 10: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání</i>	<i>71</i>
<i>Tabulka č. 11: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání.....</i>	<i>72</i>
<i>Tabulka č. 12: Počet odpovědí u jednotlivých možností dle nejvyššího dosaženého vzdělání</i>	<i>73</i>

Seznam příloh

Příloha A – Otázky k rozhovoru.....	I
Příloha B – Informovaný souhlas	II
Příloha C – Dotazníkové šetření	III

Příloha A – Otázky k rozhovoru

Otázka č. 1 - Jak z Vašeho pohledu hodnotíte vývoj migrace do EU, potažmo ČR?

Otázka č. 2 - Myslíte si, že jsou nástroje k regulaci migrace dostatečné a funkční?
(azylový systém, návratová politika, relopace, ochrana vnějších hranic)

Otázka č. 3 - Myslíte si, že EU přijala dostatečná opatření po migrační krizi z roku 2015 a je nyní schopna čelit podobné situaci lépe?

Otázka č. 4 - Zvládá podle Vás EU (ČR) dostatečně regulovat migraci z Ukrajiny?

Otázka č. 5 - Je podle Vás boj proti nelegální migraci dostatečně právně upraven na úrovni EU, ale i na úrovni ČR jakožto jednoho ze členských států?

Otázka č. 6 - Považujete nástroje, které proti tomuto problému existují, za dostatečné? (zavedení dočasné ochrany vnitřních hranic)

Otázka č. 7 - Je nebo není zavádění dočasné ochrany vnitřních hranic postupem příliš výrazně popírajícím principy schengenského prostoru?

Otázka č. 8 - Myslíte si, že EU zvládá a bude i nadále dostatečně zvládat problém nelegální migrace?

Příloha B – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s poskytnutím rozhovoru a jeho následným využitím pro účely diplomové práce Vývoj migrace z pohledu Evropské unie a možnosti společných postupů při jejím řešení

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl jsem informován o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby diplomové práce Anežky Vaňkové s názvem Vývoj migrace z pohledu Evropské unie a možnosti společných postupů při jejím řešení.
- Bylo mi sděleno, jaký bude mít rozhovor průběh. Jsem seznámen s právem odmítnout odpověď na jakoukoli otázku.
- Souhlasím s nahráváním následujícího rozhovoru a jeho následným zpracováním. Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po přepsání bude vymazán. Odpovědi na dotázané otázky budou citované v textu práce, který bude volně přístupný online.
- Byl jsem obeznámen s tím, jak bude s rozhovorem nakládáno.
- Dávám své svolení k tomu, že v diplomové práci bude uvedeno mé jméno a pracovní pozice.

Datum: **12 01. 2023**

Podpis respondenta:

plk. Mgr. Tomáš HAMMERSCHMIED

Policie České republiky CP
Odbor podpory výkonu služby
oddělení metodiky výkonu služby
Olšanská 2
130 51 Praha 3

Příloha C – Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření – Vývoj migrace z pohledu Evropské unie a možnosti společných postupů při jejím řešení.

Dobrý den, věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku. Cílem tohoto dotazníku je zjistit, jak česká veřejnost vnímá problematiku mezinárodní migrace.

Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou využity pouze pro studijní účely v rámci zpracování mé diplomové práce. Dotazník prosím vyplňujte pravdivě a označte vždy jednu správnou odpověď. Předem všem mockrát děkuji za vyplnění. Anežka Vaňková, studentka 5. ročníku Policejní akademie České republiky v Praze.

1. Věková kategorie

- 17-
- 18-25
- 26-40
- 40-65
- 65+

2. Nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání

- základní
- středoškolské
- vysokoškolské

3. Vnímáte problematiku migrace jako důležitou, o kterou je třeba se zajímat?

- ANO
- NE

4. Myslíte si, že EU přijala dostatečná opatření po migrační krizi z roku 2015 a je nyní schopná čelit podobné situaci lépe?

- ANO
- NE

5. Zvládá podle Vás EU (ČR) dostatečně regulovat* migraci? (s výjimkou Ukrajiny) *regulovat – počet příchozích lidí, evidence dokladů, včasné odhalování nelegální migrace, návratová politika
- Zvládá ve všech aspektech
 - Zvládá pouze v některých aspektech
 - Nezvládá
6. Myslíte si, že EU (ČR) zvládá dostatečně regulovat migraci z Ukrajiny?
- ANO
 - NE
7. Jak vnímáte legální migraci ze třetích zemí do EU (ČR), je z Vašeho pohledu:
- Nutná/nezbytná
 - Žádoucí
 - Nežádoucí
8. Myslíte si, že EU (ČR) zvládá* a dokáže i nadále zvládat problém nelegální migrace? *zvládá – má dostatečné nástroje pro včasné odhalování
- ANO
 - NE
9. Byli byste pro stále znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích členských států EU (zrušení volného pohybu osob v rámci schengenského prostoru), když by toto opatření pomohlo v boji s nelegální migrací?
- ANO
 - NE
10. Věříte, že EU zvládá a do budoucna bude zvládat řešení nelegální migrace z nejproblematičtějších zemí (Afghánistán, Sýrie)?
- ANO
 - NE

11. Které aspekty legální migrace ze třetích zemí do EU (ČR) podle Vás převažují?

- Pozitivní – pracovní síla (vysoce kvalifikované pozice, neatraktivní pozice), kulturní rozvoj
- Negativní – bezpečnostní hrozba, nežádoucí kulturní a sociální vliv

12. Řešení nelegální migrace z nejproblematictějších zdrojových zemí a má mnoho pojetí, na které řešení by se podle Vás měla EU nejvíce zaměřit?

- Směrování sil k zajištění uspokojivých životních podmínek v zemích původu nelegálních migrantů
- Zvýšení úrovně zajištění vnějších schengenských hranic
- Na návratovou politiku, zajistit možnost vyhoštění nelegálních migrantů pocházejících z „nebezpečných“ zemí ze schengenského prostoru